સરકારી ગુજરાતી

ચોથી ચોપડીના અરથ

વ્યાકરણ તથા કવિતાના અન્વય સાથે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

સખારામ ભીકશેટ

અમદાવાદમાં

માણેકચોક નજીક કાગદીઓળમાં ખાડા

ઢોરના મકાનમાં અમદાવાદ વિક

ટોરિયા પ્રેસમાં

છગનલાલ ઉમેદચંદે છાપ્યા

સંવત ૧૯૩૯ સને ૧૮૮૩

કીમત ૦-૪-૦

સરકારી ગુજરાતી
ચોથી ચોપડીના અરથ.

ચોથી ચોપડી શીખનારાઓને અમુક શબ્દ વ્યાકરણના ક્યા વર્ગનો છે તે જાણવાની જરૂર છે માટે તે અમે અને શબ્દના સામે આપેલું છે તેની ટુંકામાં નીશાનીઓ નીચે પરમાણે.

(ના)—નામ	(સ)—સરવનામ	(વિ)=વિશેશણ.
(ક્રિ)-ક્રિયાપદ	(અ)=અવ્યય	(કૃ)=કૃદંત

પાઠ ૧ લો.

નવી-(વિ) તાજી હુંણાની

જુની=(વિ) પ્રાચીન ગએલી.

મંડાવીશું=(ક્રિ) આરંભાવીશું શરૂ કરાવીશું

કવિતા=(ના) રાગમાં બોલવું

રાજી=(વિ). ખુશી.

સુંદર=(વિ.) મજાની સારી, બેશ

ચાહે-(ક્રિ) ઇછે, વાંછના કરે,

નવરા-(વિ) નકામા, નીરૂદમી

ગાય=(ક્રિ) કહે બોલે ગાયન કરે,

વસ્તુ-(ના) કોઈ પદારથ જણશ.

પરમેશ્વર-(ના) પરમેશ્વર. મોટો પ્રભુ.

પંખી=(ના) પાંખવાળુ જાનવર,

ઝાડ-(ના) વ્રક્ષ દ્રુમ, તરુ

સુરજ-(ના) સુર્ય, રવી

આકાશ=(ના) આભ વ્યોમ, નભ

પ્રથ્વી-(ના) અવની, ધરતી, ભોંય જમીન

ચંદ્રમા-(ના) શોમ શર્વ

સરજ્યું=(ક્રિ) બનાવ્યું ઉતપન્ન કરયું.

સદા—(અ) હમેશા, નીત, રોજ.

સાહેબ-(વિ) ઉપરીવાળું

[illegible]-(વિ) ગુસે, ગુસ્સ

શીક્ષા-(ના) સજા, ગુનાનો બદલો.

પાઠ ૨ જો.

જગત=(ના) દુનીઆં, આલમ

રેનડીયર-(ના) એક જાત નુ સાબર જેવું પશુ

ગરૂડ=(ના) ખગરાજ એક જાતનુ પક્ષી

ધોધ—(ના) મોટો પ્રવાહનો વેગ.

જુદી=(વિ) બીન તરાવતવાળી

નીપજે છે=(ક્રી) ઉતપન્ન થાય છે. બને છે.

ધાતુ=(ના) ખનીજ પદારથ જેના વાસણ

થય છે તે.	ઝરાણુ—ના) ઝરૂ, પા	કાણાવાળું
પરવત—ના) ગીરી, પાહ	ણીનુ ઝરણુ	સંસાર=ના) જગત,
પથરાના મોટા ટેકરા	કૂવા—ના) કુપ, પાણી	દુનીયાં
કોતર—ના) એ બખોલે	ના ખાડા	જોગ=ના) જોર, બળ
નદી—ના) સ રીતા, આપ	પાળીયાં=ના) રોગીષ્ટ	આય,
ગા તટની જડાનની	કુકુ—ના) મરમાળો,	દાતાર—(વિ) દતનાર
સરોવર=ના) તળાવ	ચામડાં = ના) ચરમ	આપનાર,
તડાક	ગુજરાતી—વિ ગુજરા	પ્રાણીય—ના) જીવડા
અવાજ — ના] સાદ	તના રેહેવાશી	આદમી
બળતા પાહાડ—ના) જ્વા	પાઠ ૩ જો.	હરવુ—(ક્રિ) લઇ લેવુ છી
ળા મુખી પરવત	પ્રારથના—ના) સ્તુતી	નવી લેવું

પાઠ ૩ જો પરમેશ્વરની પ્રારથના ૧.

ઓ પરમેસ્વર તુ એકજ છે, તે આખુ જગત સરજ્યુ છે, પ્રથવી, પાણી અને પરવતો એ સરવે તે પેદા કર્યાછે. સારા શોભાયમાન તારા, સુરજ અને ચંદ્રમા એ સઘળાં તે બનાવ્યાંછે, પ્રભુ તારૂ જોર મહું છે. અમારામાં જે ઘણુ ગ્યાન અને ગુણછે તેનો આપનાર તુંજછે એ સઘળા પાપી માણીઓ જે છે તે ભુલી જાઓછે; ૩ એ પ્રભુ અમારામાં જે કલેશ, કકસ પાપ અને દુખ છે તે આપ ખોટી જે બુરી છે તે મેહેરબાની કરીને કાહાડી નાંખી સુખ આપ ૪

પાઠ ૪ થો.	અવસર—ના) વાહાણુ પે	તારા—ના) ચાંદરણુ
પરભાતુ—વી) પરભાતે	લા પોહોરે.	ઓ.
થી કામ કરનાર	આતમુઓ—વી) આડધે	સોમ—ના) ચંદ્રમા શ
કેળવેલાં—ના) મીઠું મ	મરેલો	શી.
સુ નાંખેલા રોટલા,	તઇયાર કરવુ—ની) રચ	બહુ—વી) ઘાણે, અ
બીહે—ના] બીક, ભય;	વુ, બનાવવુ	નીક, ઘણાં

ઉપકાર—ના] ગુણઆભાર.
કજીઅ—ના) લડાઈ, ટંટા, ફીતુર,
પરીતાપ—ના) દુઃખ.
કમતી-વિ ખોટીબુદ્ધી
કરૂણા—ના) મેહેરબાની, દયા, કૃપા.
કષ્ટ—ના] દુખ વિપતી
કુતરો—ન) શ્વાન
મો—ન) મુખ. વદન મોહોડુ
ગ —ન) તગડુ, ભાગી
ભુખ્યા=વિ) ક્ષુધાતુર, ખાધા વગરનો.
છેવટે—અ) આખરે, અંતે.
દયા = ના) રેહેમ.
કદી—અ) કોઈવખત,
[illegible]ડે—ના) અરૂપ, કુરંગ.
કુવા—ન) ખાડા ખાધરા,
શક્તી—ના) જોર; બળ.
અંધકૂ—ન) તીમર, અંધકાર.
ચોર—ના) તસ્કર, ઠગ.

સંભાળ—ન) ખબર જાળવણી.
કલિ—ના) બાચકા.
ટટાર—વિ) સાવચેત,
ચરવા—ક્રિ) ખાવા

પાઠ ૫ મો.

આથડીયાં—ન) અડબડીયાં.
રસતો—પુ) પંથ મારગ, સેચડો.
સુઝતો—) દેખાતો
બાપુ—ન) ભાઈ.
આંધળો—વિ) આંખે ન દેખાય તે.
પલળીસ-ક્રિ ભીજાઈશ
બાકડી—ના) જોડીકા
ફેંકી—ક્રિ) નાંખી, ફેંગાટી, ઉશેટી.
આશીશ—ન) આસીરવાદ.
ચાલો ક્રિ) ફાલો, હીંડો
શીપાઈ—ન) પટાદાર. નોકર. પટાવાળો.
પગ—ન) ચરણ, પાય
લડાઈ—ના) યુદ્ધ, સંગરામ,
ટોડીઓ—ના) ટેકાઅ

ટકણુ.
કાખ—ન) બગલ.
બોડંગતો (=ક) લગડાતો

પાઠ ૬ ઠો.

આય—ના) બળ, જોર.
ભુલો પડયો = ક્રિ અ. ડે રસ્તે ગયો.
જંગલ—ન) વગડો.
ભટક્યો (ક્રિ) અથડાયો.
પોતીયુ—ના) પેહેરવાનુ લુગડુ.
રાંફું—ના) અથડીયા કાંઈ વળ્યુ નહી, કામ થયુ નહી,
વાગે—) વાગે [illegible]
કાદવ—ના) કીચડ.
અજવાળું—ના) ઉજેશ, પ્રકાશ, રોશનપણ
ભોમીયો—ક) જાણીતો વાકેફ.
રાત—ન) રજનીરાત્ર

પાઠ ૭ મો.

ફુટપું—) લુગડાં ધુ ચીરાં.
મનસુબો—ના) વીચાર, ધારણા.

અટકળ(-ના) આશરો.
પરોણાગત(-ના) આદર સતકાર.
પરોણો(-ના) મેમાન.
ઘટીત(-ના) યોગ્ય, લાયક, જોગ.
પકડો(-કી) ઝાલો.
પાંગળો(-વિ) પગ વીનાનો.
ખાંધ(-ના) ખભો.
પાજરી(-કી) પોષણ કર્યો.

પાઠ ૮ મો.

ભોજન(-ન) ખાવાના પદારથો.
વરણન(-ન) હકીકત બીના. વાત.
કમોદ(-ના) ડાંગરની ઉંચી જાત.
વડી(-ની) ઓળાની દાળ પલાળી વાટીને કપડા સુકે છે તે.
પુરણપોળી(-ની) વેઢમી.

કચોરી(-ના) પુરી જેવો એકજાતનો ખાવાનો પદારથ;
ભજીયાં(-ના) ચણાના લોટમાં કાંઇ બોટણી તેલમાં તળીને ખાવાનો પદારથ કરે છે તે;
પકવાન(-ના) ખાંડના ખાવાના પદારથો જેવા કે ઘેબર ફીણી લીબી, સુતરફેણી, ઇત્યાદી.
વડાં(-ના) અડદના લોટનાં થેપલાં તેનાં વચે કાણું પાડી તેલમાં તળીને કરેલ ખાવાનો પદારથ થાય છે તે.
પાપડ(-ના) એક જાતનો ખાવાનો પદારથ.
શાક(-ના) [illegible]
ચોપાઈ(-ન) ચારપદ વાળી કવીતા.

સુણજો(-ન) સાંભળજો.
અતી(-વ) ઘણી, બહુ.
જાત(-ન) ભાત.
દહીં(-ન) દધી,
કઢી(-ના) છાશને ઉકાળેલો એક ખાવાનો પદારથ.
તળીયાં(-કી) તળ્યાં.
રાઇતાં(-ન) વનસપતી નાખવાલાયક પદારથ.
બાસુંદી(-ના) દુધને અતીશે ઉકાળીને જાડું કરેછે તે.
દુધપાક(-ના) દુધમાં ચોખા નાખીને ઉકાળે છે તે.
પુરી(-ન) ઘઉંના લોટનો એક ખાવાનો પદારથ.
[illegible]
અપાર(-વિ) ઘણું, બહુ.

પાઠ ૮ મો ભોજન વિષે. (૨)

આજ અમે જે ભોજન જમ્યા છીએ તેનું તમે વરણન સાંભળજો કમોદના ચોખાનો ભાત રાંધ્યો હતો, તો

હાલની જાત તે ઘણીજ સારી હતી (૧) દહીં ભાંગીને કઢી કરી હતી, ને તે માંહે સારી મજેથી પડીયો નાખી હતી, બાસુદી પુરી અને દુધપાક તથા તરેહ તરેહનાં શાક તળ્યાં હતાં. (૨) પુરણપોળી વેડમી, લાડુ, વડાં કચોરી અને કંસાર કરયો હતો, ભજીયાં, અને ભાજી તે બહુ સારાં હતાં, તેમાં વળી મજેનો શીરો અને રોટલી પણ હતી વળી પાંચ પકવાન (જેવા પેંડા, બરફી જલેબી ખાજાં, અને કાણુસાઇ) જે કહેવાય છે તે પણ હતાં એ સઘળુ જમતાં અતી ઘણો આનંદ થઇ જાય, પરંતુ એ બધામ વડાં, પાપડ, શેવો અને તળેલા ચણાનો સ્વાદ તો ઘણોજ સારો હતો.

પાઠ ૮ મો.

આંબો—ના) એકજાતનું ઝાડ કેરીયો થાયછે

મરવા—ન) નાની કેરીઓ.

કાછીયો—ના) શાક ભાજી વેચનારા શાક પાન ડમ ભાજાંવગેરે બીરા ફળાદ(ગકાલુ) વેચે છે.

સાખો—ના) આંબા ઉપર કેરીયો પાકવા ઉપેરઆવીહોય તે સાખીયાં.

ટોપલા—ના) સુલા. પોળાં છાબડાં

અફુસ—ન) કેરીની એક જાત.

કલમ—ના) એપાણુંએકજાત | કલમકરી એટલે એકડાળખુંછેલીને કોઇ ચાગ્યઝાડમાં ઘાલે છે તે

ચાર—ના) દ્રવ્ય. હાલે ચાલે નહી તે

મુળ—ના) ઝાડના ભોંયમાં રેહેનારો ભાગ

થડ—ના) સ્કંધ, મુળ

ડાળાં—ન.) શાખા, ફેંટા

પાંદડાં—ન.) પાતરાં,

ફુલ—ના) કુસુમ, પુષ્પ

ખરી—ક્રિ) તુટી

હાણુ—ન) એકજાતનુ ધાન,

સોપારી—ન) ફેલ, ફળ,

ગાટલી—ના) ફળમાંનુ બીજ,

અથાણું—ન) ભોજન, અથાણા કેરીનીફ વીગરે ચઢાવીરાખવાના પદારથ કરી રાખે છે તે

બજાર—ના) ચઉટું, ચકલુ જ્યાં કેટલાક પદારથો વેચાઇ સ

જે છે તે જગા

પાઠ ૧૦ મો.

માબાપ—ના) માતા, પીતા.
કબાર્માં—ના) હુકમમાં આગ્નામાં
ધર્મ—ના) રીત, કામ.
ભોગવવુ=ક્રિ) વેઠવુ, સહનકરવું, શોહેવુ ખમવું.
આભાર=ના) ગુણપાડ ઉપકાર,
સભાળ—ના] ખબર
બદલો=ના) સાટુ
ભુંડા—વિ] નઠારા, ખરાબ
નરશુ—વિ) નઠારૂ, ખરાબ, મોઠું
રેકો—વી) એકલુ, એકજ.
ઉછેર્યા—ક્રિ) મોટાકર્યા
લુગડાં—ન) :અ. અંબર, કપડાં, એ લુગડાંની સાથે આવનાર શબ્દ.
ઘરડાં—વિ) વૃધ્ધ, બુઢાપાઆવેલાં
પજવવાં—ક્રિ) દુખદેવુ રંજાડવાં, દુખવવાં.

પાઠ ૧૧ મો.

નીશાળીયા—ના) વિદ્યાર્થી, સ્કોલર.
પરખવું=ક્રિ. તપાશી જોવું, પારખવું
બફીકરૂ—વી] ફીકરવીનાનુ, નચીંત, રેલુ
કાયર—વી) કંટાળવુઆળસાવુ
ઠરતાં—ક્રિ) સ્થીર રેહેતાં ઠઠાર.
જોડણી—ના) અક્ષર જોડવા કે મેળવવા.
શરમાતો—ક્રિ) લજાતો.
દસ્કત—ના) અક્ષર, હરફ
ઝેર—ના) વિષ, જેખાધાથી મરીજવાયતે
વાટ=ના) રાહા,
સસ્તી=ના] તેફાન ઉનમાત
ફજેત=વિ) નીંદ્યા જોગ આબરૂ થાય

પાઠ ૧૨ મો

ગુરૂ—ના) મેહેતાજી શીક્ષક.
સમીસાંજ (સંધ્યાકાળના વખત
પાય—ના) ચરણ પગ.
લવારો—ના) નકામુ બકલુ લવરી.
ગવાખો—ના) ચોંતરા બચ્ચો
પોથી—ના] પુસ્તક, ચોપડી બુક
લીખ—ના) એકજાતનુ જંતુ ઘણુંકરીને વાળેલુગડામાંથાયછે.
ભુજંગ—ના) સાપ, બાળ, નાગ,
છંદ—ના) ચાલ રીત;
આપ—સ) પોતે
ચારે—ક્રિ) વરતે, ચાલે, કરે;
ચારો—ન) ફાયદા નીયમ.
અતીશે—વિ) ઘણી બહું
વતી—અ) વડે
ઘેલી—વિ) ગાંડી દીવાની

શીખીએ=(ક્રી) ભણીએ એ આઇએ.

પાઠ ૧૩ મો

આરો-(ના) છેઠો, કીનારો
સંગ=(ના) સોબત,
પરકાસવું-(ક્રી) ફેલાવવું ઉઘાડું કરવું
રૂપ-(ના) આકૃતી. ડોળ, છબી
કરમ-(ના) પ્રાલબ્ધ, નશિબ.
માંકડો-(ના) મરકટ, એક જાતનો લાલમોનો વાંદરો
પીતા-(ના) બાપ, તાત
માતા-(ના) મા, જનુનં
પુત્ર-(ના) તન, દીકરો, છોકરો
ઠોઠ-(વિ) કઠણ બુધીનો, મુરખ
ઝાડી-(વી) ઘણી બહુ
ટાળો-(ક્રી) કાઢી નાંખો, છોડો.
આડપાડ-(ક્રી) આડી કે નઠારી જગે
ખુબ-(વિ) ઘણું, બહુ;
ચુથી-(ક્રી) ચાંળી, વગ કરી;
ફુટે-(ક્રી) ખુલો થાય, રજા મળે.
નવરો-(વિ) વાહાલો, મોય.
ઠાલો=(વિ) ખાલી અમથો
શીખીને-(ક્રી) શીખમાગીને
પેટ-(ના) ઉદર, જેમાં ખાધેલું પચે છે તે.

પાઠ ૧૨ મો નઠારા નીશાળીઆ વિષે.

બીજા સરવે નીશાળીયા નીશાળમાં પેઠા પછી પે તે નીશાળમાં પેસેછે ને બીજા બધા બેઠા પછી પ્રે તે બેસેછે. વળી મેહેતાજી જે ધારો કરે છે તે પરમાણે તે વરતતો કે ચાલતો નથી, એવો જે નઠારો નીશાળીયો તે નીશાળમાં જઇને શું શીખે? કાંઇજ નહી સાંજ પડી કે પાથરી સુવાની વાત સુજે પછીથી પાઠ વાંચતો વખતે પગ હલાવે લખે તો જાણે લીટા કાઢયા અને ભણે(વાંચે) તો લવારો કરે [illegible] નઠારો છ. સાગી જોડણી તો તે જોડી શકતો નથી અને ચીતા વન નો અતી ઘણી ચુકો આણે છે, લખણ (કલમો) લગીને ભર મુકે જેમ લાકડાનો ભારો ભરી મુકે છે તેમ એવો જે નઠારો છ. હાથ મેલા કરે તેથી પોથી પણ મેલી થાય, અને પોથીમાં ઘણું ચીતરે અને નકામાં કાગળીયા ભરીને જેમ ગાંધી ગોટો અગાસો બાંધે છે તેમ કરે છે ખીસાંમાં લીખો અજુવા એવી એતો હલાવો થાય એવો નઠારો છ.

પાઠ ૧૩ મો નઠારા નીશાળીયા વિષે ૪

વળી એ વાતોડા ઘણીવાર વાતે વળેછે કે બાળકો તમે એનો સંગ છોડીદો એનાથી કોઇપણ વાતનો એકે છેડો આવનાર નથી એવો નઠારો ઇ. લડે વડે અથવા કાંઇ આશાપાશ પડે પછીથી પોતાનું (ગુરૂ)રૂપ જે હોય તે પ્રકાશ કરે ખરી શીખામણ કહેતો તે બહુ નઠારી લગેછે એવો નઠારો ઇ. એ કરમ ફુટેલ નીશાળમાં મેહેતાજીને નડે, પછીથી નીશાળમાંથી છુટ્યો, (રજામળી) એટલે જાણે માંડ છુટ્યો એ છોકરો માબાપને વહાલો નથી એ છોકરો ઇ. ઘણા જોર વડે નીશાળમાં લાવીને બેસારશો પણ એ સારૂ શીખવાનો નથી એ તો અભણ્યો ઠોઠ રેહેવાનો છે એ બીખોન કે લાકડાનો ભારો વેચીને પેટ ભરશે એવો નઠારો ઇ,

પાઠ ૧૪ મો	પડ્યાછે ક્રી) ઠગા છે	તા ફીકર
આનો-ના) રૂપીયાનો	લુચ્ચા=વિ ઠગ કપટી.	ઉદ્યમ=ના) વેપાર, રો
સોળમો ભાગ	છેતરયો ક્રી) ઠગ્યો.	જગાર ધંધો.
કમાયો=ક્રી) રળ્યો પે	જન્મમુદ્દતી=અ જન	કાદવ-ના] કીચડ ક
દા કરવું	મથી મરણ સુધી	ચરા
ખત-ના) ભરોસો, ઘ	બધી ઉમર	વીનંતી-ના) અરજ
ણીવાર વિસ્વાસ	ફજેત-ના, અપકીરતી	કાલાવાલા કરગરવું
સાહુ-ના) કબુલત, બો	વગોવાડ.	સાહ્ય=ના) મદદ સાં
લી વચન.	માં-અ) નહીં ના ન	કુળ,
કજાગ્રી-ના) મીજા	પાઠ ૧૫ મો	મગદ=ના) ધારી.
ખાની	દેવ-ના) પ્રભુ, ઇશ, પ	ખડે=ના] પોતે, જાતે
ચાહ્યું-(ક્રી) વળગ્યું;	રમેશ્વર	આપે.
આડું=ના) એઅકજા	ગાડીવાન-ના) ગાડી	ગરજ=ના] મતલબ,
તનું કંદમુળ એન	ત, ચોપરી, સારથી	અરથ,
સુખબ્યાધી સુખ ગાયજે	ખાંત=ના) ચીવટ ચીં	પાઠ ૧૬ મો

નાખોડીયાં-િ) ખાસ
ડીયાં, ઘોળકાયાં.
ગ્નાનેરી-ના) એકજા
ના કેળાં નાનાં અ
નેપાળથી આવનાર
વાદસારાં હોયછેતે.
કકાણો-ના) કોકણદે
સના આ દેશ
શુકાં આવે છે તે
તાપ-ના) ગરમી.
મથાળે-ના) ટોચે છે
ક ઉપર.
પાલ-ન) ફણગા, અ
કુર.
ગુંખ=ના) ઝુમખુ
મુદત-ન) વખત, સ
મય.
મેરે-ન) મીઠાંફળો
ફેરાળ-ના) ફળ, આ
હાર, ફળખાં, અ
પવાસમાં જે પદા
ર્થ ખાવામાં આવે છે
રેશા-ના) નસો.
રોરડાં-ના) રસીઓ
રાસડાં.

પાઠ ૧૭ મો

નીળનીલ-ન) કાળા.

હાડકું-ના) હાડકું, હાડ,
પીંજર.
પાખુ=ના) પંખ્યા
તર. પાખો
રાગ=ન) તલપ, ફ
લંગ, છલંગ.
લાગ-ના) તક, સમય
બદન-ન) શરીર, દેહ
વીલાયત=ના) ઇંગ
રેજનો દેશ.

પાઠ ૧૮ મો.

મન-ના) મન, જીવ
ગીધ-ના) એક જાત
નું કમાણુંખાંરનું પક્ષી
નગરશેઠ=ના) શેહેર
નો મુકાબો
અકામ-ના) ઘણાં જા
ડની ગુફામાં.
નીરાંતે=અ) જંપી
ને સ્વતંત્ર પણે,
દોલત—ના) ઋદ્ધ
વ, પઇસાદાર, તવં
ગર, ધનવાન.
તલવાર-ના) તલવાર
અથવા એક જાતનું
ઘાત કરવાનું હથિ
આર.

ચોરની મા ચંડાળી
જાય, પાપી હાથ ઘ
સતે જાય
આ કહેવતમાં માગ
જાણવા પ્રમાણે
(ચોરનાં) બદલે ચો
રનો (ત) ને ઠેકા
ણે માલના (જાય
ને ઠેકાણે થાય જો
ઇએ.

પાઠ ૧૯ મો.

માંખી=ન) મક્ષિક
મી[illegible]-ના) કરોદીવાહ
તળાવ-ના) સરોવર
તડાક
નહાવાનું-અ) સ્નાન
કરવાનું.
બાપુ=ન) બાઈ.
ઊગ્યું-ક્રિ) ઊગ્યું)
ડોશી-ન) બુઢી ઘ
રડી,
ટેવ-ન) સ્વભાવ, પ્ર
કૃતી, આદત. ખો
તરવર-ના) મુઆઇ.
ભમરી.
વહેલ-ના) અવસ્થા.
નાદાન-ના) અણસમ

જુ અક્કલવીનાનુ

પાઠ ૫૦ મો.

ઉનાળાગે—ના) ઉનુ

પી મુકવાનુ વાસણ

ચોટ—ન) તલપ, ઝડપ

ઢોળવુ—ક) ફરવું.

તત્કાળ—અ) તેજ વ

ખત.

અભાઇ—ક) મુઝાઇ.

સીનાશ—ના) હાનાં,

વીછવપણાયકે, નાશ

પાસ—અ) પાસે, કને,

ભાગ—વી) નાની, હુંકી

જોખમ—ન) હાની નુ

કશાન.

ડાહાપણ—ના) બુદ્ધિ

ચાલ=ના) રીત, આ

ચરણ.

પાઠ ૨૦ મો. માંખાંનુ બચ્ચુ.

પાહુલા બચ્ચાંની પાસે માખી મોહોડેથી બોલી કે હુ જ્યા સુધી જઇને આવું ત્યાં સુધીમાં તુ આકાશે ઉડીશ નહી (૧) "કારણ" પાણીએ વાસણ ઉકળે છે તેની પાસે જે જાય અને ફરતાં ઝડપચુકી જાય તો જીવનું જોખમ (હાની થાય છે. (૨) એમ કહીને માખી તો ગઇ પણ બાળકનાબુદ્ધિ હુંકી તથી મનનુ ડહાપણ તેજ ઘડીએ કરવા માંડ્યુ (૩) વેહેમથી વધારી વધારીને ઘરડાં તો ઘણી વાતો કરે છે આટલે ઉડીને ફરતામાં કહો હું કેમ મરી જઇશ? (૪) એમકહીને ઉડી ગયું ને પાણીની પાસે પહોંચ્યુ ત્યાં "પહોંચતાંજ" મુંઝાઇને એમાં (ઉનામણાંમાં) પડ્યુ ને તેનો નાશ થઇ ગયો, (૫) તે મરતાં મરતાં બોલ્યુ જે આ મારી પેઠે ચાલચાલે અને માબાપનુ કહ્યું માને નહીં તેના આવા હુવાલ થાયછે

પાઠ ૨૧ મો. (દઇને જોગ ઓચી

સાથી=વી) સત્યવા

દી. ખરાવાદી, ખરો નંબર—ના) એક

વર્ગ—ના) ક્લાસ, ટુકડી છી એક, અનુક્રમ.

બોગજોગ—ના) બોગ સાંભરવુ—ક)

ના જોગે. અભાગે. આવવુ,

નુ.

પ

યાદ

ધારો—ન) નીયમ, કાયદો, ઠરાવ, રૂલ.

ઢીમડો=ના) એક જાતનુ કડવુ ઝાડ

સરતમાં=ના) ધ્યાનમાં સ્મરણમાં

આદર્યાં,
બેશે-અ) સાગ્રોનથી

પાઠ ૨૨ મો.

ટેબલ=ના) મેજ.
ગાડી=ના) બેસવાનુ સાધન, વેહેલ,
સાંભરયાં=ક્રી) યાદ આવ્યાં;
માફ=ના) ક્ષમા, માફી
હમેરીશ—(ક્રિ) મેળવીશ, ભેગાકરીશ
ફોગટ—(ક્રિ) વ્યર્થ, નકામું, કામવગરનુ

પાઠ ૨૩ મો.

આગ—ના) ચોરીતહોમત.
પાવલી—ના) ચારઆની રૂપીયાનો ચોથો ભાગ.
નવાઇ—ના અચરજ અજાયબી;
ભરોસો=ના) વિશ્વાસ પ્રતીત.
વાંદરી=ના) વાંદરાની માદા.
શોર=ના) તશ્કર, ચો

પાણી—ના) જળ; નીર
ચાલ—ન) રીત
આબરૂ—ના) ઇજત

પાઠ ૨૪ મો;

પંચાત—ના) ભાંજગડ
આવડા—ના; આટલા ૨ ભાર, ઠઠારૂ
ન્યાય=ના) ઇનસાફ, ફેંસલો, ચુકાદો
વાંધો—ના) વચકો, તકરાર, ફેર.
બ્યાજબી—(વિ] બરૂ અદલ બરોબર
ત્રાજુડી—ના) નાનાં ત્રાંજવાં.
પલ્લાં—ના) ત્રાજવાન છાબડાં.
બચકું—ના] કુડકો.
કરગરી—(ક્રિ] કાલાવાલા કરી.
છુટકો—ના] નીકાલ, તોડ, ફેંસલો;
રહવાડ—ના, તકરાર, લઢાલઢી;
બાઇઓ—ના) બેહેનો, અસ્ત્રીઓ;
સમજણ=ના) નીકા

લકડીશું;
બીરંજ—ના) નીરાંત,) સાંસતા;
રાહે—ના) રીતે, પ્રમાણે, રસ્તે:
લાગે વળગે—ક્રી) દાવો પોંહોચે;
ગટ—ના) હેઇયાં, હજમ,
ડાહ્યું=(વિ) ઠેકાણે, શાણુ ડાહ્યુ;
વખત=ના) સમય, વેળા;
બેલાશક—અ) નીરભય પણે;

પાઠ ૨૫ મો;

પ્રાણી—ન) જીવ જે અહીંથીતહીં ફરેછેતે
પશુ=ના] ચારપગવાળાં પ્રાણી;
પક્ષી—ના) જનાવર. પાંખવાળાં પ્રાણી;
માંછલાં=ના) મચ્છ, મીન;
ભુકો—ના] ચુરો, ગોર
અટકચાળા—(વિ) તો

ફેંની, અગવીતરી;
ઝીંત=(ના) મેંટાના વાળ
મગરો=(પુ) બીજાજે વો, સરખો.
ફેર=(વિ) તફાવત, ફેરફ.
વાચા=(ના) મોઢું.
ખગડખુ=કેડીયું;
બાંડી-(ના) બદન, ફરતી.
કુરકત=(ના) ઈજા; ખ ડ્યાગ.

પાઠ ૨૬ મો.

રૂંવાટી=(ના) રૂંવાં, ઝીણા વાળ.
ફુટડાં-(વિ) શોભીતાં, સુંદર.
ઝીન-(ના) સમજણ, અક્કલ;
ખસ=(ક્રિ) થયું; એટલું;

સુંવાળા-(વિ) લીસાં, નરમ.
ઘટે-(ક્રિ) ભરાય.
અટાપટાવાં-( ) કાબરચીતરા, ચીતરવાળા
ખરી-(ના) ડાબલો.
પંજા-(ના) હાથના આંગળા;
સીસા-(ના) પાંસરા,
ઢાંકણ=(ના) ઢાંકવાનું વાસણ;
સરજનાર-(ન) બનાવનાર; પેદા કરનાર;

પાઠ ૨૭ મો.

હેત-( ) માયા, પ્રીત
દેખાડો=(ન) એકજાનું ઓજાર.
અનરથ-(ન) ઓઠું અરથ વગર.
પ્રભુ-(ના) ધણી, ઈશ્વર

મુવાળાં-(ન) વાળ,
ગલોલ-(ન) ગોફણ માંથીવ ળોમારેછેતે
નમેરી=(વિ) દયા વગરની;
મનહર=(ન) મનને હરે એવો.
છંદ-(ન) કવિતા, રાગ
ભમે-( ) રખડે, આથડાય. ગોથાં ખાય
તરછે-(ક્રિ) મુકી દેવ
દમે-(ક્રિ) કનડે, નડે, સંતાપે.
પરોવી-(ક્રિ) વીંધી,
આગ-(ન) વન્હી, દેવતા; દેવા.
કુળ-(ના) ઓલાદ.
હાંસો-(ના) હાંસી, ગજે દારી બેસારવી
કાંટા-(ના) કંટક,

પાઠ ૨૭ મો. પ્રાણી ઉપર હેત રાખવા વિષે.

કોઇ સમે છોકરા ભમી જાય ત્યારે ખુશીમાં આવે તેમ રમે. તે એવું કે દયા તજી પ્રાણીને તે શુળમાં પરોવીને દુઃખ દે; કાચા દંગ તોડી નાંખે, બાંધેલું હોય તે છોડ આખ ફોડે, જોડાથી મારે હુપાડાથી મારે અને ધુળમાં ડાબે એવો જરૂર વિનાનો અતીશય, અનરથ કરે.—જે ને મત

વગરનો ઝાડના મુળમાં પણ આગ મેલે. તમે ઇશ્વરથી કે રીતે એવાં પાપ આપોઆપ તજો. અને પ્રભુની પ્રીતીને વાસ્તે પ્રાણીઓના કુળનો વધારો થાય એવી મનમાં પ્રેમ ધરો.

પગ તથા પાંખો પકડીને તોડી નાંખે. વળી જોઇને રાજી થવા સારૂ તેને છોડીનાખે છે. કાંઇક વાળેથી ફાંસો ઘાલીને પ્રાણીઓને હાથે પગે તરફડતો જુએ, કેટલાક શુળ [સુળ કાંટા અને સોયની અણી] હાથેવતી ઘોચે પણ જરા દયા ધરે નહી, વળી પંખા ઉપર જે ગલેલ મારે છે તે પણ પો ચીતમાં વીચાર કરતા નથી.

પાઠ ૨૮ મો

પાઘડી–ના) ફેટે, માથે બાંધવાનો મોટો ચીરો
તોરા–ના) તલો, પલો
પેચ=ના) આંટો
મશ્કરી–ના) હાંશી, ઠઠા અથવા ચેષ્ટા
આદર–ના) પછેડી
ઓઢવું–ક્રિ) નાંખવું, ઉકેવું.
સક જે ના] યંત્રસાંચો
જોડેલી–ક્રિ) મનાવેલી, મેળવેલી,
વાત–ના) કથ, વાર્તા કથન.
ઝંડ–ના) ધ્રઇ,
અચરજ=ના) આશ્ચ

ર્ય, નવાઇ
કપાસ–ના) રૂનાંઝાડ
મજા–ના) મોજ, રમુજ આણંદ
સોબતી=ના) સગાથી સાથી,
ચાકુ–ના) માણસની છુડી જબો.
રૂ ઠીચો–ન) જોયાગા
ઢગલા–ના] ગેકરાગંજ
ચરખો–ના) કપાસ પીલવાનો રેંટીયો
દાબવા–ક્રિ) ચગદવા, કચરવા,
કટ–ના) ગણુ કપડું.
ગરયા–ક્રિ તાણી કચ્ચરીને બાંધ્યા.

પાઠ ૨૯ મો.

ગુગળાવું–(ક્રિ) અકળાવવું. અમુઝાવવું
વેઠવું–ક્રિ) સેહવું ખમવું
તાર–ના) મકરાનાઓ તરકાંની દોરી,
પુણી–ના) રૂને રાળી પરવાળી લાંબી આકાર કરેલા તે.
મળસકુ–ના) સવાર પહેલું
સુતરીયો=ન) સુતર નો વેહેપારી
કાતવું=ના) પુણીમાંથી તાર કાડવા
આંટી=ના) સુતરનું ગુચ્છું

વેપારી—ના)રોજગારી વેહેપાર કરનાર
વાજુંત્ર=ના) વાજાંના ૨ લોક.
રંગરેજ—ના)રંગનાર,
કસુંબી—ના) રાતી. લાલ
અથડાતા—ક) કુટાતા. રઝળતા પછડાતા
વારો—ના) વખતે સ મય, વેળા,
પીંજારા—ના) રૂ સાફ કરનારા
ચપાટા—ના) ચપાટા, ચપેટા
તાંતણા—ના) તાર રે શા, રેષા.
નીરાંત—ના)ચેન.સુખ
યાદ—ના)સરત, ખબર ધ્યાન
પોત=ના)ટાઢ, કુમાસ

પાઠ ૩૦ મો

ઓળખાણ—ના)પીછાણ, મેળખત
ઓળઝાટ=ના)ઝળકા ટ, ઉજેશ
ઓચીંતુ—(વિ)એકા એક, એકદમ
ચાંચવો=ના)લોઢાની ને મજબુત ઓજાર
અગ્નઝાળાટ=ના] અ ગ્નભભુકાટ.
અવાજ—ના) સાદ
ગભરાયો—ના) અકળા યો, અમુંઝાયો
કાળ=ના) વખત, સ મય, મુદત
રંગ=ન) રંગ રૂપ.
ગુંગળાઈ—ક) અકળા ઈ, ગભરાઈ,
ધીમાધીમ=ન) એક પછી એક જોરથી
ઘા—ના) ફોડનો માર

પાઠ ૩૧ મો

લગડી=ના) ધાતુની લકડી;
ચીપ—ના) ઘડેલું, પ તરૂં, પટ જેવી તે
તાનમ—ન) રેતરણી
જંતરડો=ના) ધાતુના તારકરવાનુંઓજાર
વિરા—ના) ડેળ ડીમા ક આતી;
ચપટા—ના) પીળાશપર ઘડેલા
મુશ—ના) ધાતુના રસ કર જેમાં રેડી લાં બીલાકડીઓકરેછે.
ભુંગો=ના) એ ર લોટ. ખુરો
નોખા=અ)જુદા, વે ગળા,
લપેટી—ક) છાઈ, વીંટી
હીર=ન) રેશમ;
કશબ=ના) જરી જ રીયાન

પાઠ ૩૨ મો

નીરદય=ના) દયા વગરનો
અપલક્ષણ—ના) ખો ટાં લક્ષણ
સહુલા—ના)અભીપ્રાય
જુઠાણું—ના)જુઠ, જુઠું
પાપ—ના) ખોટુંકામ.
ધીકાર—ના) ધુડ.
ભરોસો—ન) પ્રતીત;
ગુનો=ના) વાંક, તક શીર,
નાકુ=વી) ઓછું,
મતલબ—ના)ગરજ પ્ર યોજન.

ચુપ—છાનુ, ગુપ્ત.
ઇશારત—ના) સાન, અ
ણસારો;
ભેતરવુ—ક્રિ) ઠગવું, ભુ
લાવવુ.

પાઠ ૩૩ મો

શીંકુ—ન) દોરડાથી
ગુથીને કરેલુ આધ
ધાતુનુ પાત્ર હોયછે.
તકાવવુ—ક્રિ) ધારવુ
ફલંગ—ન) થેકડો ફ
લંગ;
ભોચી—ન) ચેર સખા
ઇ લીજેવુ બેસવાનુ ત
અંગાર—ના) બળતાકો
યલા,
સાચવવુ—ક્રિ) સંભાળી
કુતરો—ના) શ્વાન, કુતો
વાસ—ના) મોડમ, ગ
શકતી—ના) બળજો
કફીત;
લાકુ—ન) મોદક, લાડવા
દાબડો—ના) ડબો
કુરે—ક્રિ) ગાહાય, લા
ભીંત—ના) દીવાલ; ભીંત
કુવ—ના) ખસ,
ખુજાઈ—ક્રિ) ખુઝાઈ;

ખાંડ—ના) ખુરૂ.
વેહેમ—ના) અંદેશો
શક.

પાઠ ૩૪ મો

ઉગારવું—ક્રિ) બચાવવુ
રાખવુ;
આકાર—ના) છબી, ક
ળ ચીત્ર;
ખુશામત—ન) ફાલાવા
લા; આજીજી,
ફેર—ન) તફાવત, જુ
દાપણું;
સ્વભાવ—ન) પ્રકૃતી ટેવ
અજાણ્યુ—વિ) જાણી
તુ નહી પરભાર્યું,
મનવા—ક્રિ) ધુરકવા;
ચેતાવે—ક્રિ) જાગાવે
સભળાવે, ખબરદારકરે
દોરી—અ) ઇ, ખેંચી,
ગુણ—ન) ફાયદો નહી
ખરદાર—ના) સંભાળ
રાખનાર,
પાળેલાં—વિ) પોષેલાં, સ
ચવેલાં;
ગેહેરૂ—વિ) અવળુ
ફેકેછે—ક્રી) લાત ફ
ઇ ગેલ કરે છે

ઉદાશ—ના) પુસતી, ના
ખુશ, દીલગીર

પાઠ ૩૫ મો

ઘયલ—ના) જખમી
કાપણી—ન) અનાજ
ફસલ વીગરે કાપેછે
તેને કાપણી કરેછે
હોજ—ન) કુંડ ટાંકી
મોંગીનસ—ન) મોટો
ટી નસ, રગ
હઇયુ—ન) કાળજુ
અંતઃકરણ
દાતરડુ—ના) ઘાસ
કાપવાનુ ઓજાર
મુઢ—વિ) અણઘડ
મુરખ, ઢોઠ
માવજેતી—ના) તપાસ
હોશીયારી;
હાથ—ના) કર હસ્ત
કપાયછે—ક્રી) વઢાયછે
છેદાય છે.
દબસ—ના) દબાવવુ
દબાણ,

અથાગ-(વિ) હાંશીયારી ડાહી;
ચાગ્રીએ-(ની) ઘણેરો ઝુમો
ઘટતો-(કૃ) લાગતો; યોગ્ય પડતો સમય સુચક.
તરતબુધ્ધી-(ના) તુરત, ઘટતો ઉપાય સુજે એવી મતી.

પાઠ ૩૬ મો

અનાજ-(ન) ધાન્ય,
મુખ્ય-(વિ) મોટું, સઉથી પેહલુ
સાંઠા-(ન) ગાડાં ઘાસ માંની સોટીઓ.
ટોચ-(ના) અણી; મથાળુ,
કોરપણ-(ન) દયા, મેહેરબાની,
ચીનગુ-(ં) થવુ,
ડાંગર-(ના) જેમાંથી ચોખા નીકળેછે તે
જથાબંધ-(વિ) થોક બંધ.
ચતુરાઈ-(ની) ડાહ્યાપણ બુધ્ધી,
નબળાં-(ની) નઠારાં કઉવત વગરનાં
મજબુત-(વિ) જબર; જોરાવર;
પાકતાં-(કૃ) થતાં નીપજતાં.
પ્રીતી-(ના) માયા, હેત સ્નેહ
સેવા-(ના) ચાકરી ભક્તી

પાઠ ૩૭ મો

જગકરતા-(ના) દુનીયાં બનાવનાર પ્રભુ
મોહ-(વિ) મોટા વાશાળી;
હય-(ના) ઘોડો, તુરગ, અશ્વ;
વાહન-(ના) ગાડી; ઘોડા વિગેરે બેસવાનુ
વેમાન-(ન) અંતર આકાશનુ વાહન.

પાઠ ૩૭ મો જગત કરતા વિશે, (જી)

જગતના બનાવનાર ઇશ્વરે પ્રથ્વી ઉપર ઘણી ચીજો પેદા કીધી છે તેથી આખી દુનીયાના લોકો સુખ પામે છે. તેનો ગુણ ગાવા બેશીએ છીએ તો પાર આવતો નથી. (૧) પ્રથ્વી પાણીને મોટા મોટા પરવતો ને ઝાડીમાં આ વેલી ને ઘણાએ ઝાડો છે, બળદ, ઘોડાવે જોરાવર હાથી આના બેસવાનાં વાહન તે વેમાન જેવાં છે તેનો બનાવનાર ઇશ્વર તું છે (૨) ચંદ્ર સુરજ અને તારાનો ચળકાટ તે બધાનો ઠાઠ માઠ તે ઠીક બનાવ્યો છે અને વખતે વખતના સુખનો સામાન હે ઇશ્વર તે માણસને વાસ્તેજ કીધો છે(૩)

પાઠ ૩૮ મો

ચષ્ટા—ના) રેસા, છોતરાં
ટટી—ના] ગુંથેલી ઝાવળી
નાળીયર—ના શ્રીફળ
ચરકુ—વિ) રેસાવાળું
દોરડાં—ના) રાસા
ટોપરૂં—ના) કોપરૂં
ગોટો—ના) ટોપરાનો ગોળો.
જગ—ના) દુનીયાં, પ્રથવી
ઉપજાવી—ક્રિ નીપજાવી, બનાવી, પેદા કરી
પામે—ક્રિ) ભોગવે, મળે
સંસાર—ના] જગત.
પાર—ના) છેડો અંત સુમાર.
હાથી—ના] ગજ હસ્તી
રવી—ના; સુરજ આદીત.
ઠાઠ=ના) ડોળ, ભભકો.
સમાના—ના) ખેતના
કીધો—ક્રિ) બનાવ્યો રચ્યો.

ટે અરથે કામે,
કોપરેલ—ના) ટોપરાનુ તેલ.
તાડી=ના) નળીએરીમાંથી ઝરેલો રસ.
કેફ—ના] નીસો.
ખુએછે=(ક્રિ) ગુમાવેછે.
પુરનાળ—ના) પાણી જવાની નીક,

પાઠ ૩૯ મો

કાસદ=ના) ખેપીઓ
બંબાવાળા.—અબો રા બનાર
બેભાન—ના) શુધ વગરના.
સુમારે—ના) આશરે અટકળે, અનુમાને
શેરી—ના) પોળ મહેલો.
ઠોકયા—ના) ખખડાવ્યા
ધશીને=ક્રી] ધાઇને. દોડીને
ભડકા—ના) ઝાળો મોટાં બળતાં
ફડફડ—વી) ઝટોઝટ

નીસરણી=ના) વાંસ કે વળીઓની સીડી
મેડે=ના) માળ મેહેડી.
પથારી=ના) બીછાનુ સજ્યા.
રૂંધાઇ—ક્રિ) અકળાઇ અમુઝાઇ.
ઢંઢોળ્યા—ક્રિ) હલાવ્યો
બાળક—ના) છોકરાં, બચ્યાં.

પાઠ ૪૦ મો

જાગ્રત—ના) ચેતન ભાન.
સુર—ના) વેગ, ઝડપ.
તાજા—વી) હાલના તરતના.
તુટી પડયો.—ક્રી) ભાગી પડયો.
ધડાકો=ના) અવાજ શબ્દ, ગરજના.
મદદ—ના) આશરો સાહેતા.
લાહેમાં—ના) બળતામાં

(ક્રિ—અ) પ્રાસ્તે મા થી ઉતાવળથી. બચાવવા—ક્રિ) ઉગારવા

લાગ—ના) પોલ, વખત

ચીસચીસ—ના) ખુમેખુમ.

ર[illegible]તા=કૃ) રોતાં

આણીશુદ્ધ—વિ) સહીસલામત,

ઊધરાણું=ના) ટીપફાળો.

ટીંગેલ—કૃ) ટાંગેલી અટકાવેલી

હડસેલો—ના) ઠેલો, ધક્કે

ભાગી—અ) તરફ ગમ

હીમત=જુસ્સો હામ

ચુક્તી—ના) કળા ઠાઠ.

મેદાન—ખાલી જગા;

ઉગારયા—ક્રિ બચ્યાં, રહ્યા.

બેર—અ) સોત સુધાં;

આણ્યાં—ક્રિ) લાવ્યા

પરગજુ—વિ) પારકું કામ કરનાર

કુટંબ—ના) પોતાના ઘરનો વસ્તાર.

ખેખરી—વિ] સાચાં

પાઠ ૪૨ મો

[illegible]—ના] ખોળ સ[illegible]

જવાહીર—ના) હીરા, માણેક વિગેરે.

દરબાર=ના) રાજસભા કચેરી.

ઝાડો—ના) તપાસ, તજવીજ.

સાક્ષી—ના) સાહેદી;

આંખો—ના) નેતર ચક્ષુ

ફકીર—ન) દરવેશ;

લાવ્યુ—ક્રિ) ભરયું નાખ્યું

ચારીમાર—કૃ) ન્યાળાં ન્યાળી.

ચોરયું—ક્રિ) તસ્કરયું, હરણ કરયું

પાઠ ૪૩ મો

જાદુગર—વિ) જાદુ કરનાર મંત્ર જંત્ર વાળો.

સાબાસ=ના) ધન્ય.

અનુમાન—ના) અટકળી આશરો.

અચંબો—ના) આશ્ચર્ય નવાઇ

ભમાણતી=કૃ) ભમતી આથડતી.

ધ્યાન=ન) ચીત, મન લક્ષ.

પાઠ ૪૪ મો,

ઘેટાં—ના) બકરાની એક જાત છે,

સાહેબ—ના) ધણી ઊપરી

મળતા—અ] બીજાના જેવા ભળતા

ફાટ—ના) ચીરો ફાટેલું

ઘાસ—ના) કડબ ચાર

શીંગડાં—ન) શગ, શીંગ.

ઊન=ના) ઘેટાના વાળ

વાળ=ના) નીમાળા, બાળ.

દાઢી—ના] હડપચીના વાળ.

પાઠ ૪૫ મો.

મેઢાં=ના) ઘેટાની જાત.

ચપળ=વી) ચંચળ હોશીયાર.

અક્કલ=ના) સમજણ બુધી.

ધીમો—વી] ટાઢા ઠંડો

ભરવાડ=ના) બકરાં ચારનાર

ખરીસ્તી—વિ) એક[illegible]

તનો પરમ જે મુરે પખંડમાં ચાલેછે તે	કાપડ=ના) લુગડાં કપડાં,	પીતી—ક્રિ] શોસતી પનકરતી
વેપાર=ના) રોજગાર ધંધો.	પાઠ ૪૬ મો	આકાર=ના) ડોળ છાબી.
ઉપજેછે-[ક્રિ] પેદા થાય છે.	ગુણવાળી-વિ) ફાયદા ભરેલી.	આંચળ-ના) સ્તન
સાલ=ના) ઉંચી જાતનું ઉનનું લુગડું	સીંગાળી=(વિ) શીંગડાંવાળી.	ખરી-ના) પગનો દીબડો.
જુંરૂ=ના) ગરમાળો	ખડ-ના) ચાર ઘાસ,	રૂપાળો-વિ) સારો, બેસ સરસ,
સારૂં-ના) સ્વચ્છ, ચોખું	પગાળી=વિ) પગવાળી.	ભાળો-(ક્રિ) દીઠો જો ચ

પાઠ ૪૬ મો. ગાય વિષે.

ફાયદા કરે એવી શીંગડાવાળી ગાય, પાણી પીતી જાય છે ને ઘાસ ખાય છે એનુ રૂપ કેવું મજેનું છે તેને ચાર પગને ચાર આંચળ છે. ૧ તેના પગની નીચે તળીએ ખરીમાં મેહો ચીરો છે ને એનો આકાર સારો છે તે તમે જુઓ તેના પુછડાને છેડે વાળનો ગુછો છે. ને રોજ ગોવાળીઆ તેને સભાળ લે છે. ૨ જ્યારે બેઠેલી હોય ત્યારે હોઠ હલાવ્યા કરે છે. કોઇ કાળી કોઇ ધોળી કોઇ રાતી હોય છે દોહેતા વખત તેનું દુધ સારૂ દેખાયછે ને પછી તેનાં દહી માખણને ઘી બધું થાય ૩ પેંડા, બરફી, દુધપાક, ને ખીર ખાતાં થાક લાગતો નથી તે બધું દુધનું થાય છે. તેમ એનાં બસુંદ ખંડ બને છે, તે ખાવેથી પેટમાં ઘણી ઠંડક થાય છે.

પાઠ ૪૭ મો	મો ગરીબ	રાનીઅંગરખી
ગટ-વિ) મરચક,	હેરાન-અ) દુખી	જોડીઓ-ના) પગરખાં
નીળગાય-ન) એક જાતનું પ્રાણી.	ગરદન-ના) પીઠ	ખીઓ.
આચાર-ના] નીરૂપયો	ભોંકાય-ક્રિ] પેસી જાય	અવતે છે-ક્રિ પ્રવેશ
	ઝબજ્ઞુ-ના) નાના છો	રેમળ-વિ) કુમળો

પાઠ ૪૮ મો

વેગ—ના) સુર, ઝડપ ચાલ,

પુંછડે=ના પુચ્છે.

નીત્ય—ના) રોજ હમેશ.

દોતાં=ક્રુ) દુધ કાઢતાં

પેટ—ન) હોજરી

ઠંડ = ન) ટાઢ

વાયુ—ન) પવન, હેવા વા.

મોજાં—ના) પાણીની લેહેરો.

ઝબકારો-ના) ચમકારો

કડાકો—ના) ધામ પ સીનો,

ગગન—ના) આકાશ, આભ;

ઢંકાઇ=ન) સંતાઇ છવાઇ,

પાંદડાં=ના પત્ર, પલવ પાનાં

વાદળી—વી) દળ વાદળાં

વાજળ = ના)હવામાંનો ઝબકારો.

કડકે—ના) ધડાકા, અવાજ કડકા

અધધધ—અ) ઓહો, હોહો

ફરફર—ના] ઝીણાં ફોરાં,

પલળીશું—ક્રિ) ભીજવઇશુ.

વેગ—ના સુર, ઝપાટે

સોસરી—અ) આરપાર

ઝબકારો—ન) પ્રકાશ

ચો મો—વિ સ્વચ્છ. સરે

પાઠ ૪૯ મો

સાચ=ના) સત્ય સાચુ

શીખામણ—ના) બોધ, શિક્ષા,

વચન—ના] બોલ,

આંચ = ના) જોર હરકત ઇજા.

સ્વાદ=ના) મીઠાશ રુજ, મીઠુ મરચુ ભભરાવીને જુદીવ નો મેળવીને કે ખુંતે

પ્રકર—ચેષ્ટા. હશી

બધાવુ—ક્ર) કબુલ થવુ

વચન—ના) કોલ, કરાર

વાંક-ના) ગુનો, તકસીર

પસ્તાવો-ના) પાછળથી ખેદ કરવો.

ભરોસો—ના ઇતબાર વિશ્વાસ

પાઠ ૫૦ મો.

ટેવ—ના) માવરો, અભ્યાસ.

ઇલાજ—ના) ઉપાય

સગડી—ક્રુ)ચોળી

આળોટવુ=ક્રુ) લેટ

લપેટી—ક્રુ) વળગાડ ઓઢી લેવું

હોલવી—ક્રુ) બુઝાવી

પોસો—ના) ખોબો

પેણી=ના) કઢાઇ તાવડી.

માળ=ના)મેડો, મેઢી

સાવચેતી—ના) હોંશી યારી

નુકશાન—ના) અવગુણ, બગાડ;

પાઠ ૫૧ મો

નળ—ના) નળી, નેવું

આંકુળીફાંફળી—ક્રાવ(ભરાઇ

સસલુ = ના) એક જાતનુ જાનવર.

લક્ષણ-ના] ગુણ. સ્વ
ભાવ.
પંજા=ના] પગનોન
હો, નખ.
જુગતીથી-ના) યુક્તી
થી, કળાથી,
આણગમતુ-ડુ) ગમે
નહી તે.
ઇચ્છા-ના) મરજીખુ
શી
ઇશારત=ના] સાન.
રીસ-ના) ક્રોધ,ગુસ્સે
નગારૂ=ના) વાજીંત્ર
આણકારેનહી-ક્રી) સ
ભળે નહી.
અફાળે-ક્રુ) પછાડે
ટોકે.
ફાળ-ના) ફલંગ, ચેકડે
ગભરાય ન) અકળાય
અચંબો-ના) આશ્ચર્ય
ભેર-વી) તરફ, બાજુ
પાઠ પર મો.
ભરાઇ=ક્રુ) સતાઇ, છુ
પાઇ.
ત્રભક-ના) ધડમાં.પા
સે.

તી. જોર.
મૈનપણાં=ના) સહી
પણા ગોઠીપણાં
સાંકે-ક્રુ) ગેલકરે, ગ
મત કરે,
પરગામ-ના) બીજે
ગામ, પારકેગામ.
સાદ-ના) અવાજ,શ
બ્દ, ઘાંટો.
વહાલ-ના) હેત,પ્રીત
શીખામણ-ના) સારી
વાત, ફાયદાનીવાત
સંભારે-ક્રુ) યાદકરે.

પાઠ ૫૩ મો

શીશોળીઓં-ના) શા
હુડીનાં પીંછા,
શાહુડી-ના) શીશોળી
આં વાળુ જાનવર.
સાદાં-(વિ) રંગ તથા
ચીતર વગરનાં.
ભાર-(વિ) તોલ, વજ
ન, બોલ.
ઊંઘરું=ક્રુ) ઊંઘવુ,ની
દ્રાવશ થવુ.
...દર-ન) કાણું, બાકુ
...રવાં-ન) ઝીણાવાળ

ણું.
બુઠ્ઠું=વિ] અણી વ
ગરનું.
હથીઆર=ના) ઓજા
ર.
તીર=ન) ભાલો, બા
ણ, સચાપ.
અંગગજ-(વિ) અડધો
ગજ.
ગુંડ=ના) ડુક્કર.
નાક-ના) નાશીકા.
સેહેલથી—ના) સહે
જથી

પાઠ ૫૪ મો

પ્રદક્ષીણા-ના) આસ
પાસ ફરવું.
નજર-ના) દ્રષ્ટી. ની
ઘા, નેહા.
ચપટી=વી) એક પા
સ બેઠેલી
અધર-અ) ટેકાવગર.
વહાણ-ન) નાવ.ઝાંઝ
સ્થિર-(વિ) હાલે ચા
લે નહી તે.
ફેરા-ના) ચકર.
ફલાક-ના) અઢી ઘ
ડી.

હીંમત-ન) હામ, જો શારદિ-(વિ) પોળુ ઉજ

પાસુ-ના) બાજુ.
રાત=ન) નીશા, રજની

પાઠ ૫૫ મો.

સિંધુ-ના) દરીઓ, સાગર,

ઉતર.	ચાર દીશાના નામ.
દક્ષીણ	
પુરવ	
પશ્ચીમ.	

નકશો=ના) દેશ, ખંડ વીગેરેનનમુના
ખંડ-ના) જમીનના મોટા ભાગ જેમાંઘણા દેશ આવેલા તે.
દીશા-ના) બાજુ.
સમજવું-ક) જાણવું
વાંસે-ના) બઇડાપીઠ'
નમુના-ના) મુકાબલે
ભુગોળ-ન) પ્રથ્વીને ગોળો.

પાઠ ૫૬ મો.

કાઢેલા-ન) ચીતરેલા બનાવેલા.
મથાળું-ના) ઉપલું પાસુ.
કડકા=ના) વીભાગ, ટુકડા ભાગ
નીચે=વી) હેઠે તળે
બેટ-ના) પાણીની વચ્ચે જમીન હોય તે
ર ગેલા-ક) સંધાએલા.
અળગો-અ) જુદો. દુર. વેગળો.
મધ્ય-ન) વચલા.
મુલક-ના) દેશ.

પાઠ ૫૭ મો.

સ્તુતી=ન) આરાધના, પ્રારથના,
નીરધન=વી) ધનવગરનાં,
બક્ષીશ=ના) ભેટ, ઇનામ નજરાણું,
યોગ-વી) લાયક, ઘટારત.
જગજીવન=ના) જગતનો જીવાડનાર,
સમરથ-ના) જોરાવર, બળવાન.
નીતી-ના) ધર્મ, ઠેવેકથી ચાલવું તેમ
અધીક-વી) ઘણું, મા
દુખીઆ-વાં) હેરાન દુખી,
મુજને-ના) મને, પોતાને.
સરજનહાર=વી) પેદા કરનાર.
ઉપકાર-ના) પાડ, ગુણ, આભાર.
ભમે=ક્રી) ભટકે, રઝળે. અથડાય.
કીરતી-ના) વખાણ,
ફોકટ-વી) નકામું, વ્યર્થ અમસ્તુ.
ઠામ-ના) ઠેકાણું જગા,
જસ=ના) શાબાશી ધન્ય;
ભક્તી=ના) ધરમ, પ્રમાણીકપણું;

પાઠ ૫૭ મો. ઇશ્વરની સ્તુતી.

જ્યારે હું શહેર કે બજારની બહાર ફરવા નીસરૂ છું તીયારે ઘણા ગરીબ લોકો મારી નજરે પડે છે અને આંધીબ

થ્વી પરના બધા લોકો દુખી માલમ પડે છે ? પ્રથ્વીના સર
જનાર સરવે શક્તીમાંન ઇશ્વર મને જે જે બક્ષીશ નીવાજ
શ કરે તે બધાનો પાડ હુ શી રીતે વાળી શકીશ ઘણા લા
ચાર અનાથ લોકો ભુખથી ઘેર ઘેર ભટકતા ફરે છે પણ જોઇયે
તે કરતાં વધારે હે જગતના જીવાડનાર ધણીતેં મને અન આ
પીયું છે પ્રથ્વી સમુદ્રને આકાશ એમાં પ્રભુ તારીજ લીલા
લેહેર રહી છે હું જ્યાં જોઉંછું ત્યા મોટુ ભારે કામ છે ને
કોઇ પણ જગા તારા વગર ખાલી માલમ પડતી નથી હે
ઇશ્વર તારા જશ મોટા છે તને માન ઘટે છે હુ તારૂં સદાસ્મ
રણ કરૂ એવી મને શકતી આપ ને નીત સારી રીતે ચાલે એ
વુ કર ને મારાં સઘળાં દુખ તું કાડી નાંખ.

પાઠ ૫૮ મો.

મામલતદાર-ના) મ
ગણાનો વહીવટદા
ર તથા વસુલ લેનાર
પેરો-ના) ચોકશી, ચો
કી,
કચેરી-ન) કોરટ, દ
રબાર.
વેહે-ના) છેહર, કો
ણ બાજુ.
વાટે-ના) રસ્તે.
અજાણ્યું-(ી) પરાયું, અ
પર.
નોંધી-(કૃ) લખીગણી
ખપ-ન. કામ,
કાગુની-(વિ) ફિપસો
ગી
સુમાર=ના) આસ
રે. અડસટો.

પાઠ ૫૯ મો.

સાહેબ-ના) ટોપીવાળો
સીપાઇ-ના) પટાવા
ળો, નોકર.
ખુન-ન) જીવથી મા
રી નાંખવુ તે,
ગીતાં-ના) ધરમનુપુ
સ્તક,
તકરાર-ના) જીદ, ક
જીઓ, વાંધો,
અપમાન=ના) મા
ન નહી તે, બે
આબરૂ,
શીમ-ના) ખેતર, હુ
દ, શીમા,
સાલ-ના) શક, વરસ
નીકાલ-ના) તોડ, ફે
સલો, વાંધો.
કારકુન-ના) મેહેતો,
છેવટે-ના) આખરે,
વાયદે.
બમન=ના) બરામ
ણ, દ્વિજ.
અછી=વી) સારૂ, બે
શ ઠીક.
ભરવાડ-ના) ઘેટાં અ
થવા ઢોર ચારનાર
ઠપકો-ના) અપરાધ

પાઠ ૬૦ મો.

એકાકાર =વિ) સરખું બરાબર.
શોક–ન) દીલગીર.
કલગીદાર =વિ) માં જરવાળુ
લકી–રી પાંખોનીકળા કરી નાચનારૂ.
ગીરેબાજ=ના)કુલાટ ખાનારૂ.
ચાહુ–ના)ઝાડાગળાનુ
શીરાજી–ના) કલગીદાર ટોપીવાળુ.
થરથરી=ના) થરથર ધ્રુજા કર તે.
તરેહ =ના) યુકતી. રીત ઘાટ પ્રકાર.
આસમાની–ના) ભુ। વાદળીઓ
ગરદન =વી ડૉક,
ખીલેલી–રી) પોહોળી થયેલી.
કાસદી =વી) ખેપક રનાર;
ઠામે–ન) ઠેકાણુ ઘરે;

પાઠ ૬૧ મો

અંગ–ના) શરીર,દે છે.
ઓપરી =ના) માથા ઉપરનું ઘડ.
મગજ =ના] માંથાની અદરનોભાગ.
ચોભા–મુછ પાસેના વાળના ગુછા.
ટટાર =વિ) સ્થિર ઉભુ.
તાળવું=ના) જીભ ઉપરનો ભાગ.
ગોચી–ના) ગરદન ગળુ.
ડાબડે–ના) ડબ્બો;
આંચ=ન) હરકત,
હડપચી=ના) દહાડી આગળની જગા.
ખાળી–ક્રુ) રોકી,અટકાવી;
વાસ =ના) સોડમ.

પાઠ ૬૨ મો.

ફેફસુ=ના) ગળામાથી સ્વાસ લેવાય છે તે નળી.
રાક્ષી=ના) મો આગળ આવડાં દાંતછે તે અથવા દાઢો
દાંત–ના) દંત;
ડાચામાં–ના) જડબામાં, મોઢામાં.
લાળ–ના) થુકનારેલા ઓગરાળા;
સ્વાદ–ના) મીઠાશ, મધુરતા.
બજાવેછે–ક્રિ) તારેછે કરે છે.
દમ–ના) સ્વાસ,
વાચા =ના) બોલ, બોલવુ;
રૂપ=ન) ડોળ, આકૃતી, છબી;
ઇંદ્રીયો–ના) સરીરનાભાગ, કાન,જીભ, આંખો, ચામડી.

પાઠ ૬૩ મો

બીડ-ના) ઘાસઉગેવાનુ ખેતર.
નધણીઆતુ–વી) માલીક વગરનુ.
ચાસ =ના) ચાર,
ગંજી—ના) ઘાસનો ઢગલો, ગંજ,
વગડો=ના) જંગલ

ભસવા-કૃ) ગુરકવા 'બળવુ-કૃ) દાજવુ, અ | પુલે-(વિ) ઉંઘડે
કાલાવાલા = ના] મર્થ દખાઇ કરવી, | અંગ-ના] શરીર,
ના, વીનંતી   પાઠ ૬૪ મો | નવરંગ-ન) સારા
નીરાશ-વી આશા રહીત, નાઉમેદ; | ઉ (કાર-ના] પાડ, અભાર. | ગીત તરેહ તરેહન
નીચ-(વિ) દુષ્ટ, નઠારાં | કુર-(વિ) નીરદય, | ગાળ-(વિ) ગરીબ, લાચાર.
અદેખો=(વિ] જેરીલો દવેશી, | સોગન-ના) પ્રતીજ્ઞ સમ, કસમ; | બીછાનુ-ના) પાથરણુ
ધણી-ના) માલીક, ઉપરી, શેઠ, | ઉપદેશ-ના] બોધ; | વય=ના] ઉમર આયુશ;
સાચવવા-કૃ] જાળવવા | સુકૃત-(વિ) સારૂ કામ | વચન-ના) બોલ શબ્દ
વાજબી-(વિ) ખરૂ, લાયક; યોગ્ય, અદલ; | પ્રતાપ-કૃપા, મેહેરબાની | વદે = (ક્રિ) બોલે, ઉચારે
હક્ક—ન) દાવો; | વસ્ત્ર-ના) લુગડાં, કપડાં | જ્ઞાન-ન) અક્કલ, બુદ્ધી
| જન = ના) માણસ | ડર = ના) બીક, ભય,

પાઠ ૬૪ મો ઇશ્વરનો ઉપકાર

ઘણા માણસો રસ્તામાં પડેલા (રઝળતા) તેમને હું ઉઘાડે શરીરે જોઉછુ, પણ મને તો શઘળા શરીર પર નવ નવા રંગના તરેહ તરેહવાળાં લુગડાં ૧ કેટલાએક ગરીબ લાચારને રહેવાને ઘરબાર મળતાં નથી; પણ મને તે રેહ વાને ઘર અને રાત્રે સુવાને પથારી છે; ૨ બીજા કેટલાએક નાની ઉમર થકી મોમાંથી નઠારા સબ્દ બોલતાં શીખે છે; અને મોઢે જુઠા સમ ખાય છે, એવા તેઓ પાપી જણાય છે. ૩ બોધ કરયા થકી જ્ઞાન ઉપજ્યું; ને મારા ઉપર પરમેશ્વરની મેહેરબાની છે. તો તેથી બીહીને હું સારાં કામ કરૂ તેથી તે ઇશ્વર પોતે મારા ઉપર પ્રસન થાય, ૪

પાઠ ૬૫ મો

સોનુ=ના) હીમ સોવરણ કંચન,
રૂપુ=ન) ચાંદી, રૂપ
શીક્કા-ના) છાપ નાણાનો છાપ
નરદમ-(વિ) નર્યું બીલકુલ.
વણાં-ના) પડ, પથારો;
ભાષા-ના) બોલી વાણી.
અડી-ના) નાણાંનિ છપાડવાનું લોઢાનું હથીયાર.
જડેછે-(ક્રિ) મળેછે દેખાય છે.
નરમ-(વિ) વળે એવું
ભેળી-કૃ) મેળવી, ભેગુ કરી,
ઉપયોગી=ના) કામ ખપ
ગઠા-ના) મોટાંઢેપાં દડબાં
નસો=ના) શરીરમાંહેનુ બંધન
ખડક-ના) સમુદ્રથી ઉંચાઆવેલા ડુંગર.
ખાણુ-ન) ઓચો, ગુફાઓ.
અરધુ-(વિ) નીમ ભાગ,
તાસ-ના) ભાજન, માપ
ઘસાઈ-કૃ) અપડાઈ,
આશરે-અ) અનુમાને અટકળે
હીસ્સે-ન) ભાગે
મેળવેછે-(ક્રિ) ભેગુ કરે છે એકઠું કરે છે.

પાઠ ૬૬ મો

ઘરેણાં-ના) આભુષણ શણગાર
ગાંડાઈ=(વિ) બેવકુફી
મુરટી-ના) મજબુતાઈ
થરૂજે-(ક્રિ) થરથરે ઠુઠરે
જરૂરીયાત-(વિ) ખપ કામ, જરૂરના
મેલાં-(વિ) મલીન મેલવાળાં
ઊંધા=(વિ] અવળો
કરજ-ન) દેવું, રણ.
કસાઇ-કૃ] ખેંચાઇ, તણાઇ.
નબળા=(વિ) નીરબળ
ગેરફાયદા-(વિ) નુકશાન ફાયદો નહી

પાઠ ૬૭ મો

ગંધક-ના) એક જાતનો પીળારંગનો પદારથ.
હથીયાર-ના] ઓજાર
અંતર=ના) રસગાળી લેહુ બનાવેલુ તે
ઘડતર-ના] ઘડીને બનાવેલુ લોઢું
પોલાદ=ના] ખરૂ લોઢું
જમીન=ના) પૃથ્વી ધરતી ધરણી
તપાવ-કૃ] ગરમ કરી ઉનુ કરી.
લાગ-ના) સમય વખત વેળા
જોગ-ના) મેળવણી, ભેગ
સોંઘુ=(વિ] સસ્તુ;
લીસો-(વિ) સુંવાળો સાફ
તરેહ=ના) પ્રકાર; રીત
ઉપયોગી-(વિ] કામની, ખપની

ઓગળી-ક્રુ) પીગળી ગળી,
કચરો=ના)મેલ, મળ
ઠરે=ક્રુ) જામી જાય, બંધાઇ જાય
સકત-જરૂર મજબુત
કઠોર્યા-ના)મોટ તાવડ
પાઠ ૬૮ મો
કાઢલાં-ના) જોખ નાં માપ.
માપુ=ના) પરમાણુ
અધોળી=ના) ૨॥ રૂપીયા ભાર.
નવટાંક=ના) ૯ રૂપાયાભારનું વજન
ખાંડી=ના] ૨૦ મણનું વજન
બેડીયુ= ૩૨ મણનુ માપ,
કળસી=૧૬ મણનુ માપ.
ગજ=ના]૨૪ તસુ
હારો=ના) ૭ મણનુ માપ,
ભાર=ના) ૨૪ મણ માપ.
જાણ=ના)વાલનો ત્રીજો ભાગ.
વાલ=ના) ત્રણ રતી ભાર વજન
ગદીયાણો=ના) ૧૬ વાલ અરધો તોલો
તોલો-ના) ૩૨ વાલનુ માપ.
ગુંજ=ના) ચણોઠી,
પાઠ ૬૯ મો
માણીકો-ના] માણ માય એવું વાસણ
તસુ=ના) બે આંગળ
વીંઘાં=ના) ૨૦ વસાનુ માપ તે;
વીસવાશી-ના) વસાનો વીસમો ભાગ
વામ-ના) ૬ ફુટ
પરનાળી-ના) રેલો ચાલે એવાં.
શેર પો-ના)શેર માય એવું વાસણ.
ફુટ=ના) ૧૨ ઇંચ સુતારી અધગજ
એકર=ના] ૪૮૪૦ ચોરસવાર ચાર રૂડ
અંતર-ના) વેગળાઇ
આસલ=(વિ)જુના આગળના.
મહેર-ના) પુણાગણ
ખબરદારી-(વી)વેપારથી રોજગારી.
છેડે-ક્રુ] ઠગે, ધુતે,
આબરૂ-ના) લાજ. ઇજત
દંડાય-ક્રુ) શિક્ષા થાય છે,
પાઠ ૭૦ મો
વીવેક-ના) સારી ચાલ સારી નીતી;
મરજાદ-ના) અદબ
નોછડાઇ-ના)હલકાઇ
ટેવ-ના) અભ્યાસ.
કુળ=ના) ઔલાદ
માઠુ-વિ]ખોટું નઠારૂં
રખાણ-ના)જસ;શાબાશી કીરતી,
સલુખાઇ-ના)ડાપાણાઇ
વરતવું=ક્રુ] ચાલવું
નમસ્કાર=ના)વાંકે વળીને નમવું
જેગોપાળ-ના) મનુની જે.
જુહાર=ના જેગોપાળ.

અઈસપરસ=એક બી
જાને માંહોમાંહે
સલામ-ના) એક જાત
નુ નમન કરવુ
ધારો=ના) રીત,ચાલ
રૂલ,

પાઠ ૭૧ મો

ચેષ્ટા-ના) મશ્કરી;
હાંશી.
વીવેકી-(વિ)વીવેક કર
નાર
અવીવેકી-વિ) જેમાં
વિવેક નહી તે
ઘાત-ન)કથા,કહાણી
સરત-ના)ધ્યાન,ચીત
ફેર=ના) તફાવત
લાકડી-ન)લાઠી, જે
સ્ટીકા ડંડો
ખાડો-ના) ઘાલ ખા
ઇ ખો.
ધમકાવ્યા=ક્રિ) બી
વરાવ્યા.
વારયા-ક્રિ)અટકાવ્યા
દોરી-ક્રિ) ખેંચી લઇ
તેડી

પાઠ ૭૨ મો

નીવડયા=(ક્રિ) નીપ
જ્યા, નીકળ્યા.
શીખવ્યું-(ક્રિ)મનાવ્યુ
ગરીબ-(વિ)રાંક કંગાલ
આવકાર-ના) આદર
માન
પાન-ના) તંબોળ,
વાળવા=ક્રિ) મુકવા,વા
યદા કરવા.
વખાણ=ના) કીરતી
જસ
ચાલ-ન)ટેવ, પ્રકૃતી
સોબતી-ના) સંગાથી
સાથી સંગી
ધ્યાનમાં=ના)ચીત
માં મનમાં.

પાઠ ૭૩ મો

કકળાણ-ન) બકરા
ણ કલપાંત.
માંડમાંડ-વિ) બમસ્તુ
હાલુ
ઓળખીતો=(વિ) જા
ણીતોપીછાનવાળો.
મળવા=ભેટવા, ભે
ગા થવા.
હાક=ના) બુમ, સોર
હોકારો. પોકાર
રજા-ના) આજ્ઞા હુ
કમ, પરવાનગી
નવઇ=ના) આશ્ચર્ય
અજાયબી.
કેહેવત-ના) કથન ચ
લતી વાતો.
ડાવકાઇ-વિ) વીવેકાઇ
સલુકાઇ.

પાઠ ૭૪ મો

ભુખ-ના) ક્ષુધા.
ભાઇબંધ-ના) મીત્ર
દોસ્ત.
છોડી=ના) છોકરી,
કન્યા.
પાથરણુ-ના) બી
છાનુ.
આગળ=અ) પાસે
થડમાં,
બાપ=ના) પીતા,તા
ત,
દુકાન=ના) પેહેડી,
હાટ,
તઇયાર=અ) હાજ
રજુ.
કંસાર=ના) લાપશી
મોટાજેઠા-ના) જાડો
જાડો.
મરડી=ક્રિ) દળી.

શીખામણ=ના) શિક્ષા બોધ.
માંદો-વિ) અજારી, સીક;

પાઠ ૭૫ મો

મીત્રાચારી-ના) ભાઈબંધ઼ ઈ
કુશળતા—સુખીપણુ
કર=ના હાથ, હસ્ત;
આગમન-ના) આવવું જવું
મગન=ના) ખુશી, આનંદ.
શહીત-અ) મુધાં, સોતાં.
પંડીત=(વિ) ડાહ્યા, વિદ્વાન
કરે-ક્રિ) ગોલે આચરે
મધુરી=(વિ) સારી, રસ ભરેલી.
વાણી-ના) બોલ શબ્દ ઉચાર;
પ્રથમ-અ] પેહેલાં.
પ્રણામ-ના) નમન પગે લાગવું
ગંગાજળ-ના) ગંગા નદીજેવું નીરમળ પાણી
સોપારી-ના) એકજાતનુ મુખવાસ ફળ
કારણ=ના) મતલબ
જ્ઞાન-ન) બુદ્ધી, અક્કલ
શાંત-વિ) ઠરા, સુખી
સ્નેહ-ના) પ્રીત પ્યાર
મુરખ=(વિ) બેવકુફ આણસમજુ
ગમત=ન) રાજ મજા.
પરસ્પર-ના) એકબીજાને
સાન-ના) પાકુ હેમ,
મશ્કરી-ના) ચેષ્ટા,
ખેલી-કુ) રમી,
કપટ-ના) પરપંચ દગો છળ;
સ્વારથ-વિ) પોતાનું કામતકાવે તે ગરજ.
સગાઈ-ન) સબંધ,
કદી=અ) કદાચ
જોખમકારી-અ) નુક્શાનકારક

પાઠ ૭૫ મો પંડીતની મીત્રાચારી વિશે.

વિદ્વાને વિદ્વાન બને મીત્રો મળે ત્યારે મોહોડેથી એ બીજા સારા શબ્દો બોલે; અને પેહેલાં એક બીજાને નમસ્કાર કરીને પાણી પાય પછી, પાનસોપારીની બીડી આપી શરીરની સુખાકારી પુછે, પછી હાથ જોડીને કહે કે આપનું હાલ અહીં કેમ પધરવું થયું? પછી વાતચીત કરીને ઠંડા પાણી ફેર ખબેર જુદા પડે વિદ્વાને વિદ્વાનની અરસપરસની પ્રીતીથી તેમની દોસ્તીમાં તેમનુ મન ખુશી રહે. ૧

મુરખે મુરખ બંને દોસ્તદારો મળ્યા તો તેઓ એક

બીજાને ગાળ ચોપડી ગમત બનાવશે; અને અરસપરસ હાંતે મારી વાતમાં મજાક મશ્કરી કરતા હશે; તેઓની દોસ્તીનુ મુળ એક પોતે નીશા કરવી અને કરાવવી, ને રમત રમીને લડાઇ ટંટો કરીને ઘેરજવું; તેઓ મોઢે મીઠા મીઠા શબ્દો બોલીને મનમાં કપટ રાખે એવા તેઓ મતલબના સગા છે એવા મુરખાની દોસ્તી કરવી તે કોઈ દાહાડો જાનને નુકશાની પોહોચાડે છે.

પાઠ ૭૬ મો.

કરોડ = ના) ગરડાની વચમાંનું હાડકું
લક્ષણ—ના) સંભાળ. સાચવણ.
ફેફસાં—ન) શ્વાસલેવાની કોથળી
ઝલર = ના) જુલતી ચામડી.
શકતી—ના) જોર બળ, કુદરત.
ટેરવા—ન) આંગળાના નખ), સેનો ભાગ
વામ = ના) છ ફુટ,
ખોળી—કૃ) શોધી,
ચીંતા—ના) ફીકર, શોચના કાળજી;
ભાઠું—ના) રેતીવાળો ભાગ,
સેંકડો—(વ) સો, સઇકે

પાઠ ૭૭ મો

મોતીયા—ન) પાણીના શવાળનાં ટીપાં
મેંડચી—ન) માગણીવરથી,
વરાળ—ના) બાફ, ધામ,
મળશકું—ન) સવાર.
તમાસો—ના) ખેલ, રમુજ મજા;
તાસક—ન) છાબડી
ચતા—ક્રિ) છતાંસામાં
દાઝી = ક્રિ) બળી
બાઝયાછે—ક્રિ) વળગ્યા છે.

પાઠ ૭૮ મો.

સમ—ન) સમજ, બુધી
સરત—ના) યાદ, સમજ
ચુશી—કૃ) શોશી
રજ = ના] કણી, રજકણ;
ભડકો—ના) બળતું;
મેશ = ના] કાજળ;
ટીઠીયાં = ના) બારવટીયાંનાની પાટડીચે
ગગન—ના) આકાશ;
ફોરાં—ના) ટીપાં, છાંટા

પાઠ ૭૯ મો

દખાડું = ક્રિ) બતવું
ફાંફાં—ના) નકામી મેહેનત;
વરસાદ = ના) મેઘ, પરજન.
અચરજ—ન) આશ્ચર્ય
વાદળું—ના) પાણીનો જથો

ફરયું—પ્રાબીતથયું નક્કી થયું
ધરતી—ન) જમીન પ્રથ્વી.

પાઠ ૮૦ મો

તાલ—ના, મજા, રમુજ
શીરાઇ—ન) ચાંકડ મેનુચ બુજેવું ર સાગ
ઠેળ ન) ફાંશી મશ્કરી
નોતરૂ—ના આમંત્રણ
છછરી—ન) પોહોળી
પીરશેલી—કુ) ભાણામાં મુકેલું,
ફાવ્યું—(ક) ચાલ્યું પસંદ કરયું.
ચપચપ—અ) ઝટઝટ ટશટ
પશાણો—ના) શરગામરા આવેલ મેમાન
અજ—ના] તપશીર

ફેજત.
મમત—ન) રીસમાની હેકી,
તેજ=ના) તેજ, સામથ
બાચકુ ન) મગાકાર
ઠગરઠગર—ના) અકે નજરે.
રગોનહી-(ક્રિ) થાયનહી
નલકાવી-કુ) હશીને ખુશી થઇને.
દાઝ—ના) ગુસ્સો, રીસ

પાઠ ૮૧ મો

જુગારી—(વિ) જુગાર રમનાર,
છકેલ—(વિ) છાકેલ બેકેલ,
ખતા—ન) ડેસ, ઠોકર;
ભમેલ—(વિ) રખડેલ;
જુવા—ના) ભાગ, ફીચારા
લોકપુત-(વિ) નઠારોદીકરો

ગોઠીયા—ન) ભાઇ
મળખો-ના) અંત ઝીંદગી,
જુગટું—ના) જુગાર જુવું
છેલ=વરણાગીયો
ઠગા—કુ) છેતરાય.
ગમાર—(વિ) સમજ વગરનો.
પીટાય=કુ) ઝીકાય,
પોઠીયા—ના) સાઠીયા આખલા
દુરગુણ—ન) નઠારા ગુણ.
ખોટ—ન) નુકસાન
સહી-અ) નકીખચીત
ફળ—ન) નફો, ફાયદો;
નગરી=કુ) ઝાલી
એળે-અ) નકામો, મીથા વ્યરથ ફોકટ

પાઠ ૮૧ મો જુગારી છોકરા વિષે ૧૨

છકેલ સેહેલાણી છોકરો ઘણી ઠોકરો ખાઇને છેતરાય ; તે જુગાર રમનાર લોકોની સગત કરે છે ને ઘણી ઠોકરો ખાય છે જાણે જાતની પેઠે બધે ભટકયા કરેછે ને બાપ કહેકે આ નઠારો છોકરોછે ચાર મુરખા ગામડીયા સેસ્તદારો તે સાંઢીયાની મારફક કોઇનાર ટપરાય છે (કુંડી પાક ખાય

૧ જુગાર એ મોટો ખરાબ ગુણ છે, એથી ઘણા લોકોને નુકશાન થાયછે માણસને એ બાજે તો છોડે નહીં તેમ એથી (જુગાર) તે પાછો હઠે નહી જુગાર એ મોટો ખરાબ ગુણ છે તે તમે નક્કી જાણો એમાં કાંઇજ ફાયદો નથી જે માણસ એને બાજી રહયા_તેનું જીવતર ફોગટ ગયુ એવુ સમજવુ પઇસાથી પાયમાલ થઇ જાય છે ને આબરૂ જતી રેહેછે, ૨,

પાઠ ૮૨ મો

વણજારો-ન) પોઠી ઉપર અનાજ નાંખી વેપાર કરનાર

પેઢી-ન) ઓલાદ કુળ

વેહેમ-ના) શંકા સંદેહ, શક.

આડો-(વિ) ઉલટો અવળો,

સગપણ-ના) સગાઇ

કુટંબી-(વિ) ગોતરી

બાપદાદા-ના) ઘરડા વડીલા.

જંગલ-ના) રાન વગડો રણ.

વસતા-(ક્રિ) રેહેતાં

ઠીંગણાં-(વિ) નીચા

ખોલ-ના, ગુફા, બખોલ,

રૂવાં-ન) વાળ, રોમ ઝાળ,

અમલ-ના) અગાડી પેહેલાં.

મળતાં-એક બીજાના જેવા

પાઠ ૮૩ મો

દોસ્ત-ના) મીત્ર ભાઇબંધ,

ભોળો-(વિ) કપટરહીત

ગોઠવું-(ક્રિ) ગમવુ, ચેન પડવું;

પરાયુ=વી) પારકુ

સંતાઇ-કૃ) છુપાઇ, ગુપ્ત રહી.

પધારજો-(ક્રિ) આવજો

કુકડી=ના) મરઘડી મરઘી,

ધુમ-ના) પોકાર, સાદ

પસ્તાવો-ના) નીમાસવા. દીલગીર થવા.

વાહાલાં-પ્યારાં પ્રીય

નવરાસ-ના) ફુરસદ

પાઠ ૮૪ મો

કરતુગ-ન) ઝાપટકો

મુદો-ના) દાખલો શાબીતી.

દાવો-ના) હક, અધીકાર અસારો

સબંધ-ના) પગદ વળગણ,

આવકાર-ના) માનઆદર, ભાવ.

બરાડવા-કૃ) બારડવા, પોકારવા

ઉડાવ્યુ-(ક્રિ) મુકાવ્યુ

ખડો-ના) કુકડીને રેહેવાનું ઠેકાણું

લાજ-ના) એબ આબરૂ

પાઠ ૮૫ મો

ફેદાશ-ના) મેચેન દીલગીર.

સ્લેટ-ના) પથરપાટી

સંતાપ-ન) પીડા, દુ;

ઘટારત—વિ) લાયક
રંગીલામણો-વિ) શો
ભીતો સારો
ચીણી=કૃ ચુંટી, તોડી,
પાઠ ૮૬ મો
સાજાતાજાં-વિ સુખી
ગમત—ના) રમુજ,
અંધાપે—ના) આંધળા
પણું
દયા—ન]રેહેમ, મેહેર
સદા—અ]રોજ હમેશાં
લાચાર—ન)નીરૂપાય
વાળુ કો)સંતાપ માડું
દરકત—ના) હરકત, અ
ક્ષર
ગમશે=ક્રિ) રૂચશે, પ
સંદ પડશે
પાઠ ૮૭ મો.
ભાગ્યવાન-વિ)નસીબ
વાન
મટયો—ક્રિ) દુરથયો
આરામ થયો.
શાબાશ=પ્ર, વાહ
પારખ્યુ—ક્રિ) વરતુ જા
ણ્યું
લીશી—વિ)સુંવાળી,
કકરી—વિ)ખરબચડી

ખાલી—ના) ચામડી
બેહેર મારે છે.
લાગે—કૃ) જણાય
પાઠ ૮૮ મો
કબુલત—ના)વચનકોલ
ઉત્તર—ના) જુવાબ
ટગરટગર—વિ, એકી
નજરે.
ધુણાવ્યું—કૃ) હલાવ્યું
પાંગોઠું—ના) ખભાને
કોણી વચેનો ભાગ
માથાફોડ—ના)કડાકુટ.
ઉચાર—ના) બોલ
બાધા=ન) મેહાયેછ
તીસાથે દબાવવો ને
પાઠ ૮૯ મો
અશનાવાશના—ના)સે
વા ચાકરી, બરદાશ,
સદગ્રહસ્થ—વિ) મોટો
શ્રીમંત
પાડ—ના)ઉપકાર આ
ભાર
ફાળ—ના) ધરાસકો
ઇશારત—ના) સાન
નીશાની.
આળ—ના અંગરખા
નો ઘેર.

હૃદ્ય—ના) અંતઃકરણ
પાઠ ૯૦ મો
અવતરે—ક્રિ) પ્રસવે
ઉજડ—વિ] વસ્તી વ
ગરનું મેદાન.
આસપાસ—અ)ચારેગ
મ ફરતુ.
ઉપયોગ—ના]કામખપ
પાઠ ૯૧ મો
અવસર—ના) શા
ગાયન—ના]રાગ ઢ ન
સવાદ=ના) મીઠાશ
મધુરતા.
વાસ=ના) સોડમ સ
ધ ખુશબો.
મોગરો—ન)ખુશબોદા
ર, ફુલ, સુગંધદાર
ફુલ.
અવગુણ—ન) ગેરફા
યદો, નુકશાન અ
લાભ.
નરસી—વિ] ખરાબ,
ખોટી
છુટકો—ન) નીકાલ, ફ
સલો
પાઠ ૯૨ મો
શીખર—ન)ટોચ મ

થાણુ

જ્વાળામુખી-વિ) જે માંથી અગનીની ઝાળો નીકળે તે પરવત.

ચમતકાર-ના) નવાઇ અચંબો.

પુન્ય-ના) ધરમ

ભકતીવાન-ના)ભકતી કરનાર

ક્ષેત્ર=ના) ખેતર, જગા.

ઓગળેલો=કુ) પીગળેલો

ધડાકો=ન) અવાજે ગરજના

દોલત-ના) પઇસો પુંજી, ધન,

આચરણ-ના) ચાલચલગત.

અગ્નાની-વિ) મુરખ

સમજ વગરનાં બોળાં.

ઇશ્વરી=ના) દેવતાઇ

ઉગરી-કુ)બચી,રહી

પાઠ ૮૩ મો

કેફ-ના) નીશા અફીણ વિગેરે.

નીંધા-ના) ટીકા બદગાઇ.

ઉચરવુ-કુ) બોલવુ વદવું.

ભરાતા-ના) વેહેમ,

કીરતીવંત-વિ) નામવાળું

કરંત=કુ) કરવુ.

રોષ=ના) રીસ, ગુસ્સો, ક્રોધ.

શીર=ના] માંથુ, મસ્તક.

જગ-ન)દુનીયાં, જ

ગત.

ભંગી-વિ) ભાંગ પીનારો.

અફીણી-વિ) અફીણ ખાનારો

કન્યા=ના) કુંવારી છોકરી.

નવ-અ) ના,નહી, મ

ડરે-કુ) બીએ

વસની-ના) વસનકરનાર તે.

પસતાય-કુ) વીમાસે

દોશ-ના) વાંકગુનોહ

લજવાય=કુ)શરમાય,

ચેતો-કુ) સમજે

જીવતર-ના) જીંદગાની જીવત

તુંકાર-ના) તુચ્છકાર

રેલ-ના) પુર પાણીનો ઠેલો.

ખેલ-ના)રમત,ગમત

પાઠ ૮૩ મો. કેફ વિષે. ૧૩

દુનીયામાં કેફીને કશી વાતની આબરૂ શરમ નથી તેથી તેનો ભરૂસો ગણી કોઇ કામ સોંપવુ નથી જે માણસ ભંગ પીને અફીણ ખાતા હોય તથા બીજું કાંઇ વસન કરતો હોય તેને કોઇ માણસ પોતાની છોકરીને આપે (પરણાવે) નહી ૧ તેની સંગત કરતાં ઘણા માણસો બીએ છે રખેને લોકો આપણી બદ

ચોઇ કરત, કોઇ માણસ કશી વસ્તુ કાંઇ લઇ જાય તો ફ રીને માંપે તેનો શક આવે કે (એણે લીધા હશે) કોઇ મોટ ઘરનું સરૂ આબરૂદાર માણસ હોય ને સર્વે એનો વિશ્વાસ ક રતુ નથી જે માણસ એવા કેફ અથવા બીજા ખરાબ વસન ની ટેવ રાખે તે મનમાં પછી ઘણો પસ્તાયછે ૩ કેફી માણસ કોનુ ખળતુ કોના ઉપર કાઢે અને પોતાને ખરાબ લત જે પ ડી હોય તેનો દોષ બીજાને મુકેછે, જ્યાં એટલે તે બેઠા હોય ત્યાં ઘણો શરમાય છે. અને પોતાની નાતના માણસ વધાર વાને(પોતાના જેવા કરવાને) ઉપાયો શોધે છે.૪ તે માટે ભાઇ ઓ બધા તમે મનમા ચેતી લ્યો. ને એવા માણસ સાથે હે ત પ્રીત રાખો નહી જે બાયડી કેફીને પરણી તેના જીવતર ને ધીકારછે(જેનુજીવત ફોગટ સમજવુ) કેફી વસ્તુ ભાંગ અફી ણ માજમ, તાડી દારૂ) વિગરેની સંગત કરો નહી કરશો તમારે અંગે તે બાઝી રહેશે. (તમને ગળે પડશે) સાપ, કેફ, ને પાણીની રેલ એ ત્રણેની સાથે તમારે કદી રમત કરવી નહી (સાપ કરડશે, કેફ વળગશે. ને પાણી બુડાડશે)

પાઠ ૯૪ મો

સાબારી-ના) હરણી છીકારી,
હાણ-ના) નુકશાન ખરાબી.
અવીચાર=ના)વિચા ર નહી.
નીહાળવું-ક્રુ) જોવુ
વગોવવુ-ક્રુ) ભુલકા ઢાડવી.
ભગાવ-ન) ઘટાવે, ઘ ટાવ.

બડાઇ-ના)મોટાઇ મ હતાઇ;
લજવાવી-ક્રુ)શરમાવી
શીકારી-વિ)શીકારક રનારમારીનાંખના-
ફાયદો-ના)ગુણ નફો
અપમાન-ના) તીર સ્કાર

પાઠ ૯૫ મો

નાન્યતર=ના)નરન હીને નારીએ ન હી નપુસક

ત્રાહીત=ના)ત્રીજો, અન્ય.
સર્વનામ=ના] નામ મનીજગાએ વ પરાનારા શબ્દ
ચંદનઘો-ન) ચંડા ઠાના આકારનુપ્રાણી
ધ્વજા-ના]નીશાન વા વટો
એકવચન-ના)જેમ એકજ પાણુ પ્રથમ પદે તે.

ખહુ૧ચન–ના) જેમાં
એક કરતાં વધારે પ
ણું જણાય તે.
વારેઘડી–અ) હરવખ
ત વારવાર
અડ ચણ–ન) હરકત.

પાઠ ૯૬ મો

પુરૂષ–ન) માયડો નર
સખસ–ના) આશામી
માણસ.
મ ન–ના) આવકાર
ગુરૂજી–ના) મેહેતાજી
હલકો( ) તુચ્છ, નીચ
સંદેહ–ના) વેહેમ શક

પાઠ ૯૭ મો

જોડા–ના) પગરખાં
જુતી
તળી–ના) જોડાનાં ત
ળીયાનું ચામડું.
ખલુ–ન) પગનાં આં
ગળાં ઉપર જોડા
નો ઉપલો ભાગ રે
હે છે તે.
નરી–ના) સ.રીજાત
નું સારૂં ચામડું
કોલષ્ણુ.–ના) જોડા,
પહેળા મોકરવાનું મો
ચીનુ ઓજાર,
આર–ના) લાકડીમાં
ઘોંચેલી સોય,
મીરજાઇ–(વિ) અઢ
લી ચાંચનો.
કીસોરી=(વિ) ઉભી
ચાંચનો.
ચપટ–ના) ખરો, ખ
લુ તથા ચાંચ વગ
રનો જોડો
સપાટા–( ) ચાંચ ત
થા ખડા વગરને
મુગલઇ–(વિ) મોગલ
લોકોને પેહેરવાને
ચકતી–ના) ચમડાન
ગોળ કડકા,
દક્ષણી–ન) દક્ષણી
લોકોને પેહેરવા મ
ટા ખાલાના.

પાઠ ૯૮ મો

ઉથલાવવું–ક્રિ) ફેરવવું
પાળ–ના) કારણ કોર
સુખતરી–ન) જોડામ
થી છુટું પગતળે ચ
મડાનો પટી નાંખે
તે માંઝર,
અવળું=ઉંધું ઉલટું
સવળું–ના) ચતુ, સીધું
સમુ
ખડા=ના) જોડાનો એ
ડી આગળનો ભાગ

પાઠ ૯૯ મો

અશોક=(વિ) શોક ર
હીત.
ીદ=ના) કાયાશરીર
દેહ.
બોચ–અ) વચ મ
દેવે,
કઠામ–(વિ) ખોટું ઠે
કાણું
નઠારી જગા.
ીચ–ના) કાદવ ક
ચરો.
ગરથ–ના) પઇસો
નાણું ધન
ંડ=ન) પાશેરી
ગે.

પાઠ ૯૯ મો કેટલીક શીખામણ

કદી કેફ વસ્તુ પીએ નહી ને વિચારીને કામ કરીએ જેથા કરીને લોકોમાં માન વધુ ને હમેશાં તુમે સુખમાં રહો કેફમાં જરા સ્વાદ નથી એવું નકી માનજો એથી આપણા જીવને ઉલટું ચેન પડતુ નથી ને સીધુ કામ થતું નથી હું બરાબર ખરૂ વચન કહુંછુ એવું તમે ખાતરીથી માનજો જે શખસ કેફનું વ્યસન કરે છે તેની અક્કલ ઓછી થાય છે. જ્યારે પાપનો ગેળો પાપથી ભરાય છે ત્યારે કેફી માણસ કેફથી છપાય છે, (પકડાઇ આવે) માટે વિચાર કરીને કેફ કરવી તજી દેશે તેનાપર પરમેસ્વર રાજી થશે. ૧

કેફી માણશે કેફ કીધો ને તે બજારમાં ચાલ્યો એટલામાં તે સારો કે નઠારે ઠેકાણે પડી ગયો તોપણ તે નીચને ખબર પડી નહી; તેને (કેફની લેહેરમાં) ખબર પડી નહી તોપણ તેનું શરીર કાદવથી ખરડાઇ ગયું અને લુગડાને છેડે પઇસા બાંધેલાં હતા તે પઇસા તે એવી રીતે ખોઇ બેઠો માટે ફજેતી કામ કરી જકહે છેકે તેણે પ્રથી બે શરમો થઇને માંથે લીધા પ્રથીપર જ્યાં શરમ નહી રાખીને નફકો કરયાં એવી રીતે નકામો ફજેત થઇને કેફી માણશે કેફ કીધી.

પાઠ ૧૦૦ મોં	સદાઇ=(વિ) હમેશાં	સુખી થાય એવું
સાહવું=ક્રિ) પકડવું ઝાલવું ધરવું.	સજનાઇ-(વિ) સીરાઇ સાલસાઇ.	દ્વેશ-) ઝેર ઇરસ્યા
		બાઇ-ન) બેહેન
અતરૂતાઇ-વિ કુશામતાઇ.	મેળવવું-ક્રિ) મેળવવું	સહી-ક્રુ) ઝાલીપકડી
	વાસના-ના) ખુસબો, શોહમ.	ઠગાઇ-ના) લુચાઇ
બીરાદરાઇ=(વિ) ભાઇબધાઇ દોસ્તદાઇ	સુખદાઇ-(વિ) સુખરૂ	દુખદાઇ-(વિ) દુઃખ દેતે એવી.

પાઠ ૧૦૦ મો માણસ ઉપર હેત રાખવા વિશે

અરે બાઇને ભાઇ (બાયડીઓ અને ભાયડા) તમે બધાની સાથે સગાઇ પકડીને જેવાં ભાઇ બેહેન સદા હળીમળીને ર

છે કે જેની લઢાઈ માણસમા જણાઈ એમ લઢયાં નહી એવી માણસાઈ પકડીને અને લુચ્ચાઈ કઢાઈ છે.તીને ભલાઇની વાસના વધારમાં મેળવીને તમે શતરૂતાઈ તજી મનમા મીત્રાઇ (સ્નેહ ભાવ) રાખો તો તમને સુખ થાય એવું માન મળેને દુખદાયક અદેખાઈવારે મટી જાય, માટે મોહોઢે મીઠા મીઠા શબ્દ બોલો કે તેથી તમારા શરીરમા સુખ થાય.

પાઠ ૧૦૧ મો

ખટપટ-ના) ભાંજગડ પંચાત,
દાઢક-ના) ઠડક શીતળતા.
પટેલ-ના) ગામનો ઉપરી પાટીદાર
કસબો-ના) પરગણાનુ મોટું ગામ.
વડો=વિ) મોટો
કણીઓ-ના) કળીચડીલો
રોપીશ-ક્રિ) વાવીશ.
દાડમડી-ના) દાડમનુ ઝાડ.
ખેડુત-ના) ખેતી કરનાર.
ઓસડ-ના) દવા
જોડવાની-કૃ) એગા થવાના
હરખ-ના] ખુશી સંતોષ

પાઠ ૧૦૨ જો

શોધ-ના) તપાસ, ખોજ, ખોળી,
શોઇ-ના) ડોખાડી
ખકે-ના કુદકો
મટાડી-કૃ) ઓલવી દૂર કરી
કરાડો-ના) કાંઠો કોરાણ,
ઈકાવે-કૃ) ભરાવે; અડવે,
ઉગારવા-કૃ) બચાવવા
જોખમ-ના) દુખસંકટ
આપમતલબી-વિ) સ્વારથી પોતાનુ કામ કરનાર
લખે=કૃ) ગણે માને પુછે.

પાઠ ૧૦૩ જો

ઉજળો-વિ] સફેદ ધોળો,
ચળકતો-(કૃ) તેજમાર તો.
ગળયો-ક્રિ) રસ કરયો
ચાંપશો-ક્રિ) દાબશો
ગલ્લો-ના) પઇશા ભરવાનો ખજાનો
તકરાર-ના) રકજક, ટંટો
ભાગ-ના) હિસ્સો

પાઠ ૧૦૪ થો

ઝુટવવું-ના) ખુચી લેવું.
મતોખવુ-ના) ત્રસથવુ
પુછપાછ-ન) જવીજ
ચોખી-વિ) સારૂદાનતની.
સાથી-ન) સંગાથી, શોબતી
ઠરયો=ક્રિ) સાબુત થયો.
ધીરજ-ના) સમતા શાંતી.
વાટ-ના) રાહ, વેળાં-

કાંયર=ના) ગાભરો, લાચાર
અસ્થાય=ક્રુ) રપરાય,
માંદી-વિ) આજારી શીક.

પાઠ ૧૦૫ મો

વેગળે-અ) છેટે આઘે દુર;
ચઉટું=ના) મોટું બજાર.
રે ઇને-ક્રુ) રડીને, અસુવાળીને
ભુખ્યો-વિ) ક્ષુધાતુર
વાક=ના) વીશરામ, આરામ.
ગાંધી=ના) કીરાણું વેચનાર,
ધણી=ના) માલીક.
શોવમમર-ન) ચયલ

પાઠ ૧૦૬ ઠો

અટકચાળો=વિ) અડપલો, આડો.
ઝુમી-ક્રુ) બાઝી ફેંદી
ફાંકડો-વિ) છેલ, વરણાગીઓ
ધીર-વિ) ધીરજ સબુરી.
ચુર-ના) ભુકા, કકડા
ચશ્મા-ના) ઉપનેત્ર
શાન-ના) સમજણ અકલ.
તત્કાળ=અ) તે વખત
સોર-ના) ભુમ, ઘોંઘાટ,
ઝાડકડા-વિ) ઝાડવાયા
રપખી-ના) ઢીકણી
ઝાગનો-વિ) દાવનો
રસમાં-વિ) કઠણ, આકરાં કપરાં
કટ-ના) ગજબ, જુલમ.
ઘડયો=ક્રિ] કરયો બનાવ્યો.

પાઠ ૧૦૬ ઠો અટકચાળો જીવો. ૧૬

એક અટકચાળો છોકરો જેનું નામ જીવો હતું તે જે ઠેકાણે જઇને બસે ત્યાં ઘણાં અટકચાળાં (આડા અવળાં) કામ કરતો હતો, ૧ કાગળ કલમ કે પછી ચપુ, જે જે વસ્તુ તે જુએ તે ગમેતેવી સારી હોય તોપણ તેને ઝડપથી બાઝી પડતો હતો. ૨ તેને ના કહ્યાએ પણ માને નહી અને કહેલુ કશુ પણ ધ્યાનમાં લે નહી તોપણ તેને એકજ દીવશમાં સમજણ આવી ગઇ. ૩ ઘરડો માણસ ચશ્માને દાબડી (રપખીરની) મેલીને માળ ઉપરગયો એટલે તે અટકચાળે(જીવાએ તરતહરખભેર તે બનેવાનાં લઇ લીધાં.૪ ને ચશ્મા ઘણાં ચપટાં હતાં તે જીવાએ નાકપર ચઢાવ્યાં અને પગાવતી ધબકતાં દાબડી હતી તે જોવા લીધી.૫ તે દાબડીનુ ઢાંકણુ ઘણા જોરથી દીપેલુ હતુ તેથી તે ઉઘાડવાને ઘણું જોર કીધું એટલે તે જોરથી ઉઘાડતાં તે ઉછળી પડયુ ને ઘણો અરજ

થયો ૯ તેમાંથી પછી તેના મો ઉપર બધે તપખીર તપખીર થઇ રહી, એટલે તે ફાંકડો (ચેહેલાણી) ફાંફાં મારવા લાગ્યો, ને થાકીને ગભરાયો, એટલે થુથુ કરી પછી તે જીવો ત્યાં રડવા લાગ્યો. જો તે આંખને ચોળવા જાયછે તો આંખે આંધળો થાયછે, એટલે ડોસાએ છોકરાને જોયો; અને ચસમાના કડકા થએલા દીઠા. પછી તે ડોસાએ ધમકી દઇને કહ્યું કે ભાઇ લોકોમાં હાંસી હરકત થઇને વળી નુકશાન થયુ તોપણ કાઇ ફીકર નહી લાડકવાયા જીવા તુ એજ લાગનો છે ૧૦ આરમા તો કપરાં થઇ પડયાં (માંહેના) કાચ ભાગી ગએ તે દાબડીએ જુલમ કરયે, (તપખીર બધી વેરાઇ ગઇ) પછી જીવાએ પોતાની જીદગાનીમાં કોઈ દાહાડો પણ એવો ઘાટ બનાવ્યો નહી (એવું કામ કરયું નહીં) ૧૧

પાઠ ૧૦૭ મો

ઘડીયાળ—ના) વખત માપવાનું યંત્ર,

ચીત્ર-ના) નમુનો છબી

અંતરે = અ) છેટે વેગળે;

મીનીટ—ના) ૬૦ સેકંડ કલાકનો સાઠમો ભાગ,

ભાગ—ન) અંશ કટકા

માલમપડેછે—ક્રિ) જણાયછે;

પાઠ ૧૦૮ મો

મધરાત—ના) અડધી રાત્ર.

સવાલ—ન) પ્રશ્ન

નકી—અ) નીચે, ખચીત,

પા—ન) ચોથો ભાગ.

અડધે=વિ) બીજો ભાગ અડધ

પોણો=વિ) એકના ચાર ભાગ માંહેના ત્રણ ભાગ તે.

પાઠ ૧૦૯ મો

રૂતુ = ના) મોસમ

પાનખર—ના) પાદડાં ખરે તે.

તંબોળ—ન) પાન

સાલ—ના) ઉંચી જાતનું ઉનનું ઓઢવાનું લુગડું

ખંસરોવર=ના) તળાવ

વનસ્પતી = ના) લીલોતરી

વાણતોલ=વિ) તોલ વગરનું.

મલાર—ન) એક જાતનો રાગ.

ખેતીકાર—વિ) ખેડુત જમીન ખેડનાર

ચાખડીઓં = ના) પાવડીઓ,

ધરે=વિ) ગ્રંધ વેપેહેરે,

કેસુડાં—ના) પીળા રંગનાં ફુલ,

ગુણવાન—વિ) ગુણ પાળુ.

ફુવારા—ના) પાણી સવાથી થય છેને | લે ગાય.
નીશેરો હોજમાંથી પખ—ન) ીજાણ. | ચંપા ચંબેલી જુઈ
છુટે છે તે, કોયલ=ના) મધુર | જાય—ના) ફુલનીજા
બાગ=ના) ફુલના રાગવાળુ પક્ષી. | તોના નામ.
ઝાડની મોટીવાડી ફુમા ફુઅ=ી) પાણી | ડીંચાળા—ના) જ લ
ચંદન—ના) પાણી થી ભરેલી. | હીચકા.
નો સાથે સુખડ ઘ ઊચારે=ફી) વદ ઓખાટ=ના) ખાટલો

પાઠ ૧૦૮ મો રૂતુઓનુ વરણન. (૧૯)

જ્યારે ટાઢની મેસમ આવે છે ત્યારે ઠંડો પવન વાય છે ને પાનખેર (જે રૂતુમાં ઝાડના પાંદડાં ખરી જાયછે) તે વારે ઘણી પેદા થાયછે શીયાળે ગોળ થયછે તથ. કપાસ કઠોળ પણ પાકેછે ને શરીરે તેલ ચોપડે છે તથા પાન ખાય છે ૧ મેટા લોકો ઉનની ડગલી દીલપર પેહેરે છે તથા સાલ ઓઢે છે અને ગરીબ લોકોના પગ ને ગાલ ફાટી જાયછે (તેવાને ડગલી ને શાલ વગેરે મળતુ નથી:) એ મેશમમાં દાહાડો નાનો ને રાત મોટી હોય છે; ને સાગી રીતે શરીરમાં (શીયાળાની ખેરાકોથી જોર આવે ૨ તાપની મોશમમાં પાણી ઘણાં ઉંડાં ભોંયમાં પેશી જાય ને નદી તથા સરોવર સુકાઇ જાય; ઝાડ છોડવા વિગેરે સરવેને નવાં નવાં પાંદડાં આવેને ફાયદા કારક કેસુડાના (પીળા રંગના) ફુલ થાય હોજ ફુવારા અને મોટા બાગ ઘણા સારા લાગે તેમ ચંદન ને પંખા પણ વાહાલા લાગે એ મોશમમાં કોયલ ટહુકા કરી રેહેછે ને તાપ પડેછે તે એવો કે તેનુ તેલ થતું [એટલે ઘણોજ પડેછે] ૪ વરસાદની રૂતુ આવે છે ત્યારે ઘણુ સારૂ લાગે છે તેવારે આખી પ્રથ્વી ઉપરની જમીન પાણીથી છલ મછકા માલમ પડે છે, [જળથી ભરપુર થઇ રેહેછે. લોકો મલાર વરસાદનો રાગ ગાયછે અને ખેડુતો ખેતરના કામની રોપણી ચલાવે છે. ૫ ચંપા, ચંબેલી, જુઈ, જાય. તેમજ ગુ

લાભ એ બધાં ફુલ સારી રીતે ખીલી નીકળે છે ચોમાસામાં સુખને વાસ્તે છત્રીઓ હોય છે. અને બેસવાને વાસ્તે હીંચકો ને ખાટલો તથા ચાલવાને પાવડીઓ હોય છે.

પાઠ ૧૧૦ મો

લાવરી-(વિ) એક જાતનું પક્ષી.
લણવું-(ક્રિ) કાપવું
નચીંત=(વિ) બેફીકર બેધડક.
ફાંકટ=વી, વ્યરથ, નકામું, મીથ્યા.
ટપીને=કૃ, ધારીને. તાકીને.
બાઇલાંકુ-ન) ફટાણ.
સમાચાર-ન) ખબર વરદી.

પાઠ ૧૧૧ મો

ધારણા=ના] ધીરજ દીલાસો.
મન-ના) ચીત્ત, ધ્યાન
ધણી=ન) માલીક
વાટ-ન) રસ્તો.
પંડે-ના) જાતે, પોતે, આપે
ભરોસા-ન) વીશ્વાસ, ઇતબાર,
ધરે નહી (ક્રિ) રાખે નહી
સ્વરગ=ના] દેવલોકનું સ્થાન,
મેઘ=ના) વરસાદ.
(સં—પ્રાજનય)
સમાન=અ, જેવો સરખો.
નજર-ના) નીગા, દ્રષ્ટી,

પાઠ ૧૧૨ મો.

ગુરૂ-ની) દીરઘ, સ્વરવાળો.
હ્રશ્વ-ની) નાનો, ટુંકો
દીર્ઘ-ન) લાંબો, મોટો
થડકવું-કૃ) જોરથી થડકી બોલવું
અનુસ્વાર-ના) મીંડુ
ત્રગુ-ના) ત્રણ અક્ષરની સંજ્ઞા.
માત્રા-ના) અક્ષરને માથે આડો કાનો
પ્રથમ=અ, આગળી પેહેલાં;
ભેદ-ના) પ્રકાર, જાત દરશાવત,
જોડાક્ષર-ન) જોડેલા હરફ,
પત્ર-ના) કાગળ

પાઠ ૧૧૩ મો.

માત્રામેળ=ન) માત્રાની ગણત્રીથી થએલા.
અક્ષરમેળ=વી) અક્ષરની ગણત્રીથીથ એલા.
ચોપાઇ-ના) જેમાં ચાર પદ આવેલા તે
પદ=ના) ચરણ રીત
પીંગળ=ના] કવીતા બનાવવી

પાઠ ૧૧૪ મો.

વીસ્તારથી-ના) લંબાણથી;
લક્ષણ-ના) રીત,
વીસામા=ના) થાક આરામ.
આરંભત-કૃ) શરૂ કરતાં
વર્ણમેળ=ન) અક્ષરમેળ

વશેષ =(વ) વધારે, ઘણું,

પાઠ ૧૧૫ મો,

વીશ્રીમ—ના) વીસા મો,

અનુપ્રકાશ = ના) મળતા ઉચ્ચારના અક્ષરો.

કવિતા—ના) મનહર છંદનુ નામ.

શબ્દ—ના) બોલ, ઉચ્ચાર.

તરીભંગી=ના) તરણ ઠેકાણે તુટેલા.

છંદ—ના) રાગ.

પાઠ ૧૧૬ મો,

કવિત = ન) જોર,

સરજી =(ક્રિ) બનાવી

મુળમાં=ના) મુડીમાં છતમાં.

તરેહતરેહ=(વિ) જુદા

દરજી=ના) મેરઇસઈ

સીવે = ક્રિ) સાંધે,

મજીડવાં=ના) ડીડવાં;

માત્ર—(વિ) ફક્ત

ઊખેડેછે = (ક્રિ) ખેંચી કાહાડે છે;

મીઠી=(વિ) ગળી, મી

ખદણું—અ) ફેરવે, ઉલટાવે;

પાઠ ૧૧૭ મે ;

શંપ = ના) સલાહ;

મંત્રી—ના) પ્રધાન દીવાન વજીર;

ચક્ષ=નઆંખો, નેત્ર

મહી—પ્રથ્વી; ધરાણ

આદીક—અ] તેવગરૂ

નૃપ = ના) રાજા,

નીજ = ના] પોતે.

ભ્રાત=ના] ભાઇ,

પ્રધાન—ના) વજીર, મંત્રી.

તખત—ના) આસન રાજ્ય સન;

અમલ = ન) હુકમી રાજ;

રૂચી = ન) ભાવ, મન હોંશ.

વીખ—ના] જેહેર, વીશ.

શાહાજાદા—ના) રાજાનો દીકરો.

સાંપડે=ક્રિ) થાય, મળે

હણો—ક્રિ) મારો.

પાઠ ૧૧૭ મો. સંપ વીશે. (૧૮

સંવત ૧૩૫૩નુ વીક્રમનુ વરસ હતું ત્યારે દીલીની ગાદી ઉપર અલાઉદીન બેઠો એટલે વજીર મલેક કાફુરે રાજ કરવાની મરજી કરી તેથી તેણે બાદશાહને અલાઉદીનને જેહેર ખવાડીને મારી નાંખ્યો અને બાદશાહના છોકરાની આંખો પણ ફોડી પણ તે એક મહીનાને પાંચ દહાડા સુખ ભોગવીને ખરાબ રીતે મુઓ માટે તમે જરૂર વીચારીને જુઓ કે સંપ મુકીને કામ કરે તો સુખ થાય નહી.

દીલી વગેરે શેહેરમાં આજ સુધીમાં જે જે રાજા થયા

તેમાંથી જેમણે સંપ રાખ્યો નહી તેઓ વગર મોતે મુઆ તે
માં કોઇ રાજાને પોતાના કુંવરે મારયો તેમ કોઇને પોતાના ન
છરે મારો અને કોઇનુ મા બાપે મારયો માટે જુઓ કેસા
રી રીતે સંપ રાખતા નથી તો રાજા અને રંક ગરીબ અ
ને પઇસાદાર બધા દુખી થાય છે પઇસાથી સુખ થાય એ
વુ કંઇ ધારતુ નથી; પણ સંપ રાખેથીજ ઘણું સુખ થાયછે

પાઠ ૧૧૮ મો.

છમખ=(વિ) લચક લચકા,
ખુશબોદાર=(વિ) વાસનાવાળુ.
બીજ=(ના) ગર, ગરભ,

પાઠ ૧૧૯ મો.

ભભકાદાર=(વિ) સોભીતુ, દેખાવડુ.
કુંપળ=(ના) ફુટતાં પાંદડાં,
મોર=(ના) ફુલ.

પાઠ ૧૨૦ મો.

છટકીજવું=(ક્રુ) નાશી જવું,
સીકારી=(વિ) સીકાર કરનાર;
અણીદાર=(વિ) અણીવાળુ.
કાંટ=(ના) કાંટાનો મોરૂક.
પકાઇ=(વિ) ખંદાઇ.

પાઠ ૧૨૧ મો,

છેવટે=(અ) અંતે, છેવટે,
કાળા માંથાનુ માનવી=(ના) માણસને માથે કાળા વાળ હોયછે તેથી કાળામાથાનુ કેહેવાય છે.

પાઠ ૧૨૨ મો.

મહાસાગર=(ના) મોટો દરીઓ, એવા દુનીયામાં પાંચ છે
કાંઠો=(ના) કીનારો,
હીંદી=(ના) હીંદુસ્તાનની દક્ષીણમાંનો સાગર,
આટલાન્ટીક=(ના) યુરોપને અમેરીકાની પશ્ચીમ તરફનો સાગર.
પાસીફીક=(ના) એશયા ખંડની પુરવ તરફનો સાગર.
ફરવાવું=(ક્રુ) ગભરાવવુ
ચોટી=(ક્રુ) લપેટેલ ગેરી.

પાઠ ૧૨૩ મો.

ચમતકાર=(ના) અચંબો.
બોખુ=(ના) બોળી રે
ટમળ=(ના) વાણ ભમરા,
ટોળીઓ=(ના) વાયરો.
ટેટોળ=(ના) દરીયાં કીનારાનો દેશ,
શંખલા=(ના) પાણીમાના જીવડાનારેહેવાનાઘર (ખોખા)
ભરતી=(ના) પાણી

નુ રહવું,
ઓટ—ના) પાણીનુ ઉતરવું,

પાઠ ૧૨૪ મો.

ડેરા=ના) તંબુ, કનાત,
બાદુ—ન) બંદર વાહાણ, છાંપા વાન જગા,
વેહેવાનીયા=ના] ઇજતવાળા,
દીવાનખાનુ—ના) સુખ, આસન.
અનુકુળ=ન) ફાવતુ.
હોશીઆર=વી) ચપળ બાહાદુર,

પાઠ ૧૨૫ મો.

કળ—ન) યુકતી,
યંત્ર=ના] સચો,
પ્રતી—ના)પ્રત;નકલ
મુદ્રાછાપ=ના)બીબાછાપ.
શીળછાપ=ના; પથર પરછાપવુ તે,
છીપા—ન) ભાવસાં
બેડોળ=વાંકા ચુકા
તરેહવાર—વી)વીચીત્ર
હીકમત=ના) કળા.

પાઠ ૧૨૬ મો,

કૃત્ય=ના) કારય,
શરેસ્ટ=વી) મોટો,
નીરજીવ=વી) જીવ વગરના.
વરઝ=ન) જાતી, ભેદ, પંક્તી,
કરમાયા=વી] ચીમળાયા.
વેદના=ના) દુખ
ખખાત—વી) સાચેસાચ.

પાઠ ૧૨૭ મો,

ટટો=ના) કજીઓ
પતાવનારે—ન) ફેસલો કરનાર
પરીક્ષા—ના] તપાસ
પચ—ના) પાંચ જણાંની ટોળી.
ઇનામ—ન) બક્ષીસ.
ઢાવકી—વી) ઢાઢી,
ફરીઆદ—ના અરજદાર.
ભલમનસાઇ—ન) દાનઇ,

પાઠ ૧૨૮ મો,

ઉપરાણું—ના) પક્ષ,
સરખા (વિ) બરાબર,
આજતી—ક્રિ) શરમાતી
વારી=ક્રિ) અટકાવી
ઝખવાણી=ના) ઝીલી, ઝાંખા.
વાંધો—ના) તકરાર,
માંડીને;ક્રિ) વીસ્તારીને

પાઠ ૧૨૯ મો.

ભેજ—ના) ભીનાશવાળી હવા.
સાંધી વા=ના) હાથ પગ વગેરેના સાંધા અટકી જાય એવો વા,
સલેખમ ન) મગજમાં શરદી ભરાવથી થાય તે.
ગીનવુ—ક્રિ) કહેવુ, સમજવુ
રસોડુ—ના) રસોઇખાનુ.
અસેહવુ—ક્રિ) સહવુ,
પાંક—ના) નબળાં.
અડપીડ—ના) નવરાહ તરફેનુદુખ,
નશીબ—ના) ભાગ્ય,

પાઠ ૧૩૧ મો,
નામીચો-ના) મખ્યાત, જાણીતો.
રણ-ન) મેદાન,
શરેરાશ-ના) સરખી રીતે.
સેખાય-કૃ] ગણતરી થાય;
જઇનધરમી—ન) શ્રાવક ધરમના,
રળીઆમણુ-વી) શોભીત.
તંગાસ—ના) ખોટ તાણ, અછત.
રેતાળ-ન) રેતવાળી,
પંકાય-કૃ) નામીઆ:
પાઠ ૧૩૧ મો
શોભાયમાન-વી) સેભાવાળુ,
ઇલાકો-ના)પ્રાંત સંસ્થાનને મળી ગયેલા ભાગને.
સંસ્થાન-ના) રાજાઓનો દેશ,
મુકામ-ના) ઠેકાણું, મુકામ સ્થળ,
છાવણી-ના) પડાવ,

રેસીડેન્ટ-ના) મોટા રાજ ઉપરસરતરાખનાર અધીકારી:
ગાદી-ના) આસન,
રાજધાની-ના) રાજનુ મુખ્ય શેહેર,
સંઘ-ના) જાત્રાળુઓનુ ટોળી.
ઊગમણુ-ન) પુરવ.
અધીકારી-ના) અમલદાર.
મુદત-ના) ઠરાવેલો દીવસ,
પાઠ ૧૩૨ મો.
બાઝોટ્ટુ-ના) વાનુનો ફાન,
ગડો-ના) ગાંગડો,
કારખાનુ-કુનર ચલાવાની જગા;
પોડ:-ન) એક જાતનો ખાર,
નીરમળ-ન)સ્વચ્છ
ઘેર-ના ઘેરાવો,
પાઠ ૧૩૩ મો,
બીલોરી-ના) હાંડીની જાતનો કાચ,
ખપોટી-ના) એકજાત

તની રેતી;
પારદરશક-વી)જેની આરપાર દેખાય ન,
હંડીલ-ન) કાચનો પીયાલો;
ફાંડી-ના) કાચની જેમાં દીવાના ગલા મુકે છે તે;
ગીયાશ-ન) પલાસ ઘાટના;
મરડ-વિ) ભાગીજાય તેવા
આરશી-ના) મોટા તકતા,
ફાણી=ના) રજકણ.
પોટાસ-ન) એક જાતનો ખાર;
બાટલી-ના) શીશ
ગુણ-ના) ફાયદો.
પાઠ ૧૩૪ મો
ઉસ-ના જમીન ઉપરનો ખાર;
કંકણ-ન) ડાળીઆને પીળા ટપકાવાળી બંગડી;
ટોપો=ના) ટોળુશબ્દ
દરવાર-ના) પર

.પ = ના) આરશી	છેડો.	ભાર-ના)વકર આબરૂ
આટલું,	કાર-ના)વકગ,વેવાર.	વેહેવાર = ન) ઇજત,
પાઠ ૧૩૫ મો.	મેઢી = વિ મોટી	અલોક=ના) આલોક
પછછાયો = ન)ઓળો	હળવો = વિ) તુચ્છ,	પરલોક.
છાંયડો.	પોષાવુ = ક્રુ) પંકાવુ	બુડાડે-ક્રી] ડુબાવે,
સતોષ ના)નીરાંત.	આબરૂ પામવી	સનેશી-(વિ)આનંદી
ઘરપત	સમુળુ-અ)બીલકુલ;	પુર્ણ-વિ) પુરોબરોબર
તીર-ના)કીનારોઆરો	બધુ.	મહિપતી-ના) રાજા,;
લોભ = ના) લાલચ.	ક્ષોભ = ના)દીલગીરી	ધાન = ના) અનાજ
ઇછે-(િ) ચાહે ધારે	મોહ—ના) લાલચ	દાણા;
અનીતી-વિ) ન્યાય	મોહની	અરથ-ન)મતલબ;
બીનકીચાલવુનહીતે	ન્યુન-ના ખાદ ટોટો	સ્વારથ
સ્થીતી ન)હાલતદશા	વપુવાન-ના) શરીર	ગાંડો-વી)ઘેલો,મુર્ખા,
થાગ-ના) સાર, અંત;	વાળો	ગ્રષ=ના)પૈસો,નાણુ

પાઠ ૧૩૬ મો. લોભને સંતોષ વિષે. ૧૯

લોભ કરવાથી બધો ચાલતો વેહેવાર બંધ થઇ જાયછેઅને લોભથી ઇજ્જત આબરૂ ઓછી થાય લોભે શારી રીત રેહે નહી તેમ લોભથી હેત પ્રીત પણ વધે નહી ૧ લોભથી ભારવકર રહે નહી. ને લોભથી વેહેવાર (આપલે સબંધી ચાલે નહી લોભથી સઘળા ગુણ ઓછા થાય. તેબથી ભારેથી હલકો થાય. ૨ લોભથી વિદ્યા પંકાય નહી લોભથી પુન્ય કરેલુ બધું જતુ રહે લોભે કરીને ગુણ બધા હોય તે કાંટાની શુળ જેવા જાણવા અને લોભ તે સઘળા પાપનુ મુળ જાણવું[અતી લોભે સરગ જાય) ૩ અંને લોકમાં મ્રત્યુ લોકમાં અને(સરગમાં) બુડાડે એવો લોભછે પણ તેમાં મોહ મોહની રહી છે એ મોટી દીલગીરીની વાતછે; લોભ કરવા વિશે ઘણા સાપ કહેલા છે, પણ સુખી થવાના મારગ.તો સંતોષછે,૪ જે સદા

સંતોષી છે તેને ઘણું માન મળેછે તેમ તે સંતોષી શરીરે સોભાયછે; સંતોષ રાખનારને શાની ખોટ છે કશી વાતની ખોટ નથી સંતોષીને પુરૂ પુન્ય છે તેનુ તપોબળ જોરાવરછે ૫ સંતોષને રાજાના જેવા માન આલીંઘનછે. તેમ સંતોષીને ખાવાને અન અને પુષ્કળ ધનછે પરમેશ્વર તેને પુષ્કળ આપે છે સંતોષી શબ્દનો અરથ એજછે નહીતો પછી ગાંડો થઇને નાણું શોધવા જાય નહી. ૬

સંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્દમ=ના) વીષ્ણુના ચાર આયુધનાં નામ છે.
સ્થાપના=ના) મંડાણ શરૂઆત.
દેખાઈ-ના] શોભા;
ઘાટે=ના) બારે ઓવારે,
કર=ન) જકાત, વેરો
છાપ—ન) શીક્કો
વેરાગી-ના) સાધુ જોગી.
મજલ=ના) ટપો. ખેપ. વાટ
જાત્રાળુ=ન) જાત્રા જનાર
સુમારે-ના) આશરે અટકળે,
પાઠ ૧૩૮ મો.

ગુણકારી=ના) ફાયદાકારક;
ખજુર-ના) ખજુરીનાં ફળ,
સાથવો-ના) ખારેકના લોટનો લાંદો
પેશી-ના ખજુરીના ફળનો ભાગ;
મુસાફર=ન) પરવાશી; પરદેશી;
રટા-ના) ભરાવો;
નકામા-ના) ખપ વગરનો.
પાઠ ૧૩૯ મો
ખુારી-ના) માનણી
નારે,-ના) નીઠીતાડી
બેવકુફ-(વિ) અજ્ઞાન મુરખ;
તાડ-ન) તાડનો રસ
પીઠ-ન) આરવટીયાં

ગાડવા-ના) માટીનાં મટકાં
છેદ=ન) નાક, કાણું;
ફેરુ-ન) ફરનારો ચોર.
પાઠ ૧૪૦ મો.
રાજધાની-ન) રાજ ગાદીનું મુખ્ય ઠાણ
રાજનગર-ન.) રાજાને રહેવાનુ શેહેર
મસીદ=ના) મુસલમાનને નીમાજ પાડવાની જગા
પુસ્તકશાળા-ના, ચોપડીયા રેહેવાનુ મકાણું
પ્રાચીન-(વિ) જુનું, અસલનુ.
માતા-ન) મા, દેવી

કેદી-ન) અપરાધી, કેદ પકડેલ;

તુરંગ-ના) મેજ કેદખાનું

પાઠ ૧૪૧ મો.

ઘાટીલા=(વિ) ડોળદાર ઘાટદાર.

કારંજ=નાં) પાણીના બંબા

વરાળયંત્ર-ના) વરાળના જોરથી ચલાવેલ સાંચો

શાહીબાગ=ના) શાહજાદાં બાદશાહે બંધાવેલો બાગ.

ખડેર-ન) ઘર પીગે રે પડી ઉજડ થએલી જમીન

મુનસીપાલ=ના) શેહેર સુધરાઈ

સુધરાઈ-નાં) મ્રાગેધારે

કંપ=ના) છાવણી, લશકર.

શરત-ના) હારજીતનો તમાસો.

પાઠ ૧૪૨ મો

ભદર-ના) મે ઢુલાંખુ ચોકુ મકાન

સામગીરી=ના) વસ્તુ સામન

કારમી=(વિ) ઓરત રેહુની અજાયબ જેવી

સ્વર્ગલોક-ના) દેવલોક પરલોક

સ્કુલ-ના) નીશાળ

નરક=ના) દોજખ પાપી લોકોને રેહેવાની જગા

ભયંકર-(વિ) બીયામણું ભયભીત

કાળા-ના) દગાવાળા;

પેખ=ક્રિ) જો દેખ

રતન-ના) કીમતવાન જવાહીર.

અમુલ=(વિ) જેનું મુલ ન થાય તે

ડરવાનુ-ક્રિ) બુશ થવાનું

પાઠ ૧૪૨ મો અમદાવાદના ભદર વીશે

ભદ્ર તે કલ્યાણ એ સહુથી સારૂ એવો અર્થ છે તેતો બધી પૃથ્વીના લોકો જાણે છે પણ કોણ જાણે શા કારણે કાળાશ કરીને આ ભદ્ર બીયામણું દેખાય છે ૧ તો કેહે કાળા મહાજાળા એટલે કાળા કામ કરનારા કેદી લોક માંહે રેહેછે. તે કારણ કાળાશથી ભદર બીયામણું નજરે પડે છે ૨ જેની આબરૂ ગઈ છે એવા માણસ તુ દુનીયામાં જો તેવા માણસ મેથા ભરેલી ઉજળી તુ પુસ્તકશાળા કીતાબખાનુ જો કાચા કામ જેવા કે જેના અમુલ્ય રતન થાય; અને કારમી કીમત પામે એવી તું આ ઈંગ્રેજી નીશાળ જે સ્વરગ નરક આ લોકના રસ્તા બંધ સેહેલા છે; તે રસ્તે જવના જુઓ આજ ત્રણ દરવાજા છે એટલે અમદાવાદમાં ત્રણ દરવાજા છે તેન

ગરમ તકે અને આ લોકોમાં જવાના એવા અનુ દરવાજા ની ઉપમા આપીછે. જયાં કે જુખથી મન રાજી થાય એવી બધી સામગરી મળે એવો તું જુગતીથી જો કે આ કારજ કેવો બન્યોછે. ૬ આખો દહાડો શુકરવારને દીવસે આ ઠેકાણું સારી શોભા બને છે અને બે ઘડી દાહાડો ચડતે સારી ગુજરી ભરાય છે. ૭ આતો અમદાવાદમાં મનરંજન થઇ જાય એ ઘડી જીવ ખુસ રહે એવું ઠેકાણું છે તે જોતાં મનમાં કવી દલપતરામ ડાહ્યાભાઇ ઘણોજ હરખ પામ્યા.

પાઠ ૧૪૩ મો.

બાહાદુર—ના) જોરાવર સમરથ,
મડમ—ના] ગોરાલોકોની સ્ત્રી.
વીલો—વી) એકલો, સુનો છુટો.
ડોળયું—કુ) વાંકુવળ્યું
હેલેશાં—ના) ચાટવા
બાન—ના) સુધ, શરત શરત.
શારક—ના) એકજાતની માંછી

પાઠ ૧૪૫ મો.

સપનું—ના) સમણું સપનું.
સંદેહ—ન) વેહેમ; શક, અંદેશો.
કબજો=ન) ભાણુ
તોડ=ન) નીકાલ

પાઠ ૧૪૪ મો

લંગર=ના) પાણીમાં વહાણ છોભવાનું હથીઆર
કબતર—ના) કુબાવો. દરદ
બછવો—ના) હોડી નાઠાનું વહાણ.
બખારી=ના) બારવે
આગબારો—ના) ઇશાર

પાઠ ૧૪૬ મો,

ખાતર—ન) છાણુ ઘાસનું કોવણ.
ચરૂ—ના) ડાંગરનાતરૂ
ચાસ—ના) હળથીએ ડાએલોદરેકલીટો તે
વાવણી—ના) રોપણી

પાઠ ૧૪૭ મો.

જડ—ના) મુળીઆ(મુળ
ઊપણવું—ન) ઝાટકવુ
મઃફક—ન) ફાવતુ, અનુકુળ.
નીંદી—કુ) સારૂ કરી
ખરાંફ—ના) ચોમાસાનાપાકનુ ધાન્ય
રવી=ના) સીઆળાનો પાક તે.
.ર=ના) પુરૂફળપાણીથી તરપત.
વાવેતર—ના) રોપાણ
રોપા—ના) છોડવા છોડ.
કસ=ના) તત્વ, રસ તાત્પરય
હેરફેર—અ] જુદીજુદી વારાફરતી.
પડતર—ના) ખાલી ઉજડ.

પાઠ ૧૪૮ મો.

અમીર—ના) મો

ટા માણસ.
નાહાર—ના) ફાડીખા
નારૂ જનાવર.
મસ્તાન—ન) જોરાવ
ર જબરા.
છેકુ=રી) વીશ્વાસઘ
ઘાત. કપટ,દગો,
ઇતબાર=ના) ભરો
સા લાયક,
કકડીને=વી) ઘણોજ
સખત.
સાર=ના) મતલબ.
૫ લન=ના)ગુજરાન

પાઠ ૧૪૯ મો

સીંહ—ના) જનાવર
નો રાજા
ભયંકર—વી) બીયા
મણો
મોતીયા—ના)આંખને
રોગ
ઇરાદો—ના] વીચાર,
ધારણા.
જુલમ—ના)જબરાઈ.
નીરાશ—ના]નાઉમેદ
રાંકડુ=વી)ગરીબડુ,

પાઠ ૧૫૦ મો.

ખુણેલો—કુ]ઉપયોગો,
આજારી—રી) માંદો
ડોળ—ન.) આકા,રચેરો
કરાર—ના) આરામ.
હવાલેકરયો—કી) તાબે
કરયો.
હાકેમ=ના) સરકાર
જુલમી—વી) શાંખ ક
ઠણ

પાઠ ૧૫૧ મો.

ફીંશા—ના) જીવને મા
રી નાંખવુ તે
મેદાન=ના) જંગલ
વગડો.
ખીજવાએલો—કુ)ચી
ડાએલો
ઝમકમાટ—ના)થથર
ડ ધુજારી.
મેદની=ન.)લોકનો
જથો.
બરાડ=ન) બુમો,
પોકાર.
કાચા=ના) નબળા,
પોચા.
કેંશ—ના)ગુસો,હામ,
નીરદય—વી) દયાવ
ગરની)

પાઠ ૧૫૨ મો.

પાંશરા=વી) સામા
શીધા
અભીમાન=ન)ગર
વ અહંકાર.

પાઠ ૧૫૩ મો.

લોભીઓ—વાં)લાલચુ
બંદર—ના)દરીયા કાં
ઠે જ્યાં માલ ચઢે
ઉતરે તેવુ શેહેર.
ટગાવુ=કુ] લટકાવવુ
ટટળવું.
રાન=ના) વગડો,જ
ગલ.
રાની—વી) વગડાના
જંગલી

પાઠ ૧૫૪ મો.

ત્રણ—ન)આતુરતા
અ.જીજી—નાં)કાલાવ
લાં.
પંડયાજી=ના) પંડી
તજી ગુરૂ.

પાઠ ૧૫૪ મો લોભીયાની વાત ૨૨

જ્યાં લોભનો પાર નહી ત્યાં ભાર વજન જતો રેહેછે જે માણસ હરેક વાતની ત્રશાણાથી સદા તરસો તે કોઇ પણ

કોહાડો પઇસાથી તરપત થતો નથી

પાઠ ૧૫૫ મો.

કડાકો—ના) લાંઘણ;

ઠાવકુ—વી] પાધરૂ, શાણુ.

ભક્ષ—ના) ખાવાનું, ખોરાક,

મધુરો—રી] સ્વાદીષ્ટ

શાક—ના) શાક.

બાગ—ના) બાકી, ખામી;

નીશાં—ના) નીશા નકી;

ખડગ—ના) ખડગ.

દઇવજોગ—ગી) ઇશ્વર નો બનાવ.

પાઠ ૧૫૬ મો.

ટટુ—ના) નાનુ ઘોડુ.

ભાગ્ય—ના) નશીબ

કઠણ—ણી) સખત.

પાઠ ૧૫૭ મો.

ગજબ—ના) જુલમ. તરાસ.

રહેમ—ના) મેહેરબાની

ઠબકવુ—ના) અટકવુ.

ઉવાળવી—ના] ખર વાન.

ચાહીને—ને) ખુશીથ ઇને,

અવીચારી—રી) અજ્ઞાની

ફરટ—ના) બેખડો,

પાઠ ૧૫૮ મો.

બોટવે—ના) કુચ, બતક.

ખાર—ના) ઝેર, અદેખાઇ.

પાઠ ૧૫૯ મો.

બચ્ચા—ના) છોકરા, રઇયત;

પરીવાર—ના) છોકરા છઇયાં;

અવશ—ના) જરૂર,

કુટુંબી—બી) એક કુળના.

કાળ—ના ક્રોધ, ગુસ્સો

આશ—ના) દોરી;

પાઠ ૧૬૦ મો.

રતીપુર—ર્ણ) લગાર જરા

આપમત—તિ) પોતાનો મત;

ઝેર—ના) વીખ

ઉપાય—ના) ઇલાજ;

પાઠ ૧૬૧ મો.

સુરંગ—ના) ખાડામાં દારૂ ભરી ફોડે તે

થર—ના) પડ.

મીશ્ર—ના) ભેગું, મેળવેલ.

સમાપ્ત.